

T.C.

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TIP HUKUKU ANABİLİM DALI

KIZLIK ZARI DİKİMİNİN

TIP HUKUKU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞEGÜL EKİNCİ

HAZİRAN 2020

T.C.

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TIP HUKUKU ANABİLİM DALI

KIZLIK ZARI DİKİMİNİN

TIP HUKUKU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞEGÜL EKİNCİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HACI KARA

HAZİRAN 2020

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Ayşegül EKİNCİ

Danışmanlığımı yaptığım işbu tezin tamamen öğrencinin çalışması olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı taahhüt ederim.

Doç. Dr. Hacı KARA

İMZA SAYFASI

Ayşegül Ekinci tarafından hazırlanan ‘Kızlık Zarı Dikiminin Tıp Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi’ başlıklı bu yüksek lisans tezi, Tıp Hukuku Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından oybirliği ile başarılı kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Hacı KARA

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Prof. Dr. Ümit GEZDER

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Doç. Dr. Sevtap METİN

İstanbul Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 25.06.2020

ÖZET

Ekinci, Ayşegül

Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tıp Hukuku Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hacı KARA

Haziran 2020. 67 sayfa.

Bu çalışma toplumun sosyo-kültürel durumunun teknolojik gelişmeler karşısında oluşturduğu direnç ve buna bağlı olarak tıp ve tıp hukuku açısından ortaya çıkan zorluklar göz önünde bulundurularak yapılmıştır.

Tıp teknolojisindeki bilimsel gelişmelerin toplumu birinci derecede etkilediğine dair en önemli örneklerden birini, toplumda kızlık zarı dikimi olarak bilinen “hymenoplasti” operasyonları oluşturmaktadır. Anatomik bir kavram olan kızlık zarı, ilk çağlardan günümüze kadar olan süreçte kültürel bir kavram halini aldığından, toplumun namus kavramının ana unsurlarından birisi haline dönüşmüştür. Bu nedenle bu kavramın incelenmesinde toplumun sosyo-kültürel nazariyesini dikkate almak ve kızlık zarı dikiminin nedenlerine inmek tıp hukuku açısından karşılaşılan zorlukları açıklayıcı bir nitelik taşımaktadır. Namus kavramı çerçevesinde yeniden şekillenen kızlık zarı hakkında doğru bilinen yanlışlara da yer yer değinilmiştir. Toplumu yönlendiren kültürel değerler incelenmeden kadınları kızlık zarı diktirmeye iten nedenlerin tıp hukuku çerçevesinde değerlendirilmesi pek mümkün değildir. Belirtilen nedenler bağlamında çalışmada öncelikle kavramlar ele alınmış ve kızlık zarının anatomik önemi ve sosyo-kültürel hayattaki yerine yönelik değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmenin akabinde, kadınları kızlık zarı dikimine iten genital muayene esasları ve bu konudaki yasal düzenlemeler incelenmiştir. Son bölümde ise kızlık zarı dikimine yönelik mahkeme kararları incelenerek bu konu hakkında toplumun ve hukukçuların bakış açıları değerlendirilmiştir. Belirtilen kültürel kavramlar içerisinde din-örf-adet ve gelenekler daha fazla ön planda olduğundan tıp hukuku alanında yapılan incelemelerde karşılaşılan zorluklara değinilerek çalışmanın anlamsal bütünlüğünün sağlanmasına gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kızlık zarı, Kızlık zarı dikimi, Tıp hukuku.

ABSTRACT

Ekinci, Ayşegül

M.S. Thesis, Graduate School of Social Sciences, Medical Law Department

Supervisor: Doç. Dr. Hacı KARA

June 2020, 67 pages.

This study has been carried out by considering the resistance of the socio cultural situation of the society against technological developments and difficulties that arise in terms of medicine and medical law, depending on this resistance.

'Hymenoplasti' operations known as hymen planting in the society generates one of the most important examples that scientific developments in medical technology affect the society in the first degree. Since the hymen, which is an anatomical concept has become a cultural concept in the process that has been from the early ages until today, it has become one of the main elements of the concept of dignity of society. For this reason, examining this concept by considering the socio cultural perspective of the society and going down to the reasons of hymen planting, has an explanatory quality in difficulties that are encountered in terms of medical law. The mistakes that are known as correct about the hymen which is reshaped within the framework of the concept of dignity are also mentioned in places. It is not quite possible to evaluate the reasons that make women erect hymen without examining the cultural values that direct society. In the context of the stated reasons, as a first, the concept has been discussed and the anatomical importance of the hymen and the evaluation of its place in socio cultural life have been evaluated. Following this assessment, the principles of genital examination that push women to hymen planting and legal regulations on this issue have been examined. In the last part, the aspects of the community and legists on this issue have been evaluated by examining court decisions for hymen planting. Since concepts such as religion, customs and traditions are more prominent among the mentioned cultural concepts, ensuring the semantic integrity of the study has been realize addressing the difficulties encountered in the examinations in the field of medical law.

Keywords: Hymen, Hymenoplasti, Medical law.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ABSTRACT	iv
Tablolar Listesi	viii
Kısaltmalar.....	ix
Giriş	1
BÖLÜM I.....	4
ANATOMİK VE SOSYAL BAKIMDAN KIZLIK ZARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	4
1.Kavramlar ve Tanımlar	4
1.1.Tıp:	4
1.2.Hukuk	4
1.3.Tıp Hukuku:	5
1.4.İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi:	5
1.5. Tıbbi Müdahale:	5
1.6. Hasta Hakları Yönetmeliği:.....	6
1.7.Estetik Müdahale:.....	6
1.8.Rekonstrüktif Cerrahi:.....	6
1.9.Kızlık Zarı (Hymen):.....	6
1.10.Bakire:	6
1.11.İza-le-i Bıkr:	7
1.12. Hymenoplasti:	7
1.13.Örfi Hukuk:	7
2.Anatomik Bir Kavram Olarak Kızlık Zarı	7

2.1. İnsana Özgü Kızlık Zarı	7
2.2. Diğer Canlı Türlerinde Kızlık Zarı.....	9
3.Kızlık Zarının Sosyo-Kültürel Hayattaki Yeri.....	10
4.Kızlık Zarı Dikimi	17
5.Kızlık Zarı Dikimine Toplumun Bakışı.....	20
6.Ulusal-Uluslararası Raporlar, Yasal Düzenlemeler, Görüşler ve Sözleşmelere Göre Kızlık Zarı Kontrolü.....	26
6.1. İnsan Hakları İzleme Örgütü 1994 Raporu	26
6.2. Kızlık Zarı İncelemeleriyle İlgili Türk Tabipler Birliği Etik Kurul Görüşleri	28
6.3. Biyotıp Sözleşmesi ve Hasta Hakları Yönetmeliği	30
6.4.Kızlık Zarı Muayenesini Yasaklayan Uluslararası Sözleşmeler	32
BÖLÜM II	35
HUKUKİ AÇIDAN KIZLIK ZARI DİKİMİ	35
1.Tıp Hukuku Açısından Kızlık Zarı Dikimi	35
2.Özel Hukuk Açısından Kızlık Zarı Dikimi.....	37
3.Ceza Hukuku Açısından Kızlık Zarı Dikimi	42
3.1. Genel Olarak	42
3.2.Kasten Yaralama Suçu Açısından Değerlendirme	46
3.3.Dolandırıcılık Suçu Açısından Değerlendirme	47
3.4.Cinsel Saldırı Suçlarında İspat ve Genital Muayene Suçu Açısından Kızlık Zarının Bozulmuş Olup Olmamasının Değerlendirilmesi	49
4.Hukuki Görüş ve Değerlendirme	51
SONUÇ.....	57
KAYNAKÇA	59

EKLER

Ek 1: Google Trends İstatistik Adresi Üzerinden Türkiye Genelinde Kızlık Zarı Dikimi Konulu Aramalarının İllere Göre Dağılımı.	64
EK 2: Google Trends İstatistik Adresi Üzerinden Türkiye Genelinde Hymenoplapsi Konulu Aramaların İllere Göre İstatiksel Dağılımı.	65
EK 3: Google Trends İstatistik Adresi Üzerinden Türkiye Genelinde Kızlık Zarı Dikimi Fiyatları Aramalarının İllere Göre Dağılımı.	66

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi	16
Tablo 2: Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Himen Muayenesi, Himenoplastiye Bakışı	21
Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Cinsellik Konusundaki Tutumlarının Cinsiyet ve Cinsel Deneyimlerine Göre İncelenmesi.	23

Kısaltmalar

a.g.e:	Adı Geçen Eser.
a.g.m.:	Adı Geçen Makale.
a.g.y.:	Adı Geçen Yazar.
ABD:	Amerika Birleşik Devletleri.
AİHM:	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
BM:	Birleşmiş Milletler.
Bs:	Basım
C:	Cilt
CEDAW:	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırıcılığın Önlenmesi Sözleşmesi.
Çev:	Çeviren.
Dğr:	Diğerleri.
HGK:	Hukuk Genel Kurulu.
S:	Sayı
s:	Sayfa
TBMM:	Türkiye Büyük Millet Meclisi.
TCK:	Türk Ceza Kanunu.
TDK:	Türk Dil Kurumu
TMK:	Türk Medeni Kanunu.
TTB:	Türk Tabipler Birliği.

Giriş

Hymenoplasti, farklı ülkelerde; “estetik operasyon, estetik cerrahi, kozmetik cerrahi, kızlık zarı dikimi, kızlık zarı onarımı, kızlık zarı restorasyonu, vajinal gençleştirme” gibi farklı kavramlarla adlandırılmaktadır. Gerek tıp gerekse hukuk literatüründe henüz yeni sayılabilecek bu kavram birçok ülkede farklı kavramlarla açıklansa da estetik cerrahi literatüründe “restorasyon” veya “onarım” kelimesi yerine “dikim” terimi tercih edilmektedir. Bu bağlamda, literatüre bağlı kalmak ve anlaşılabilir olmak amacıyla çalışmada dikim terimi tercih edilmiştir.

Bu konu, araştırmacıya literatür bakımından geniş bir yelpaze sunmamaktadır. Bunun en önemli nedenleri, araştırmaların henüz olgunlaşmamış olması, dünya üzerinde kızlık zarı dikiminin gizlilik ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmesi ve kadının kendi bedeni üzerindeki tasarruf hakkı bağlamında gerçek verilere ulaşabilmenin pek mümkün olamamasıdır. Yine aynı şekilde, Daniel Boras tarafından kızlık zarı dikimine yönelik Amerika’da yapılan tez çalışması, dünya üzerinde kızlık zarı dikimine yönelik yasal düzenlemelerin önündeki engelleri ve bu alandaki araştırmaların zorluklarını göstermektedir¹.

Kızlık zarı dikimi konusu hukuk, tıp hukuku, adli tıp ve sağlık alanlarının inceleme konusu olabileceği gibi, bu durumun arkasında yatan asıl gerekçeler zamanla kültürel çalışmaların, fen ve sosyal bilimler alanlarında bilimsel çalışmalara da kapı aralamıştır. Toplum nezdinde, her ne kadar basit bir tıbbi müdahale veya estetik cerrahi gibi algılsa da, kızlık zarı dikimi, mevzuatı tam olarak belirlenememiş karmaşık bir konu olarak ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle konunun arka planını incelemek ve kadınların bu yola başvurmalarının nedenlerinin tartışılması daha faydalı sonuçlara ulaşılmasına katkı sunacaktır.

¹Boras, Scott Daniel, “Rhetorical Limitations and Possibilities of Technological Embodiment and the ‘Plastic Body’: A Critical Analysis of Cosmetic Body Alteration and the Hymenoplasty Procedure”,(USA: Miami University, 2006), s. 1-4.

Kızlık zarı insan anatomisinin gereği olarak ortaya çıkmış ancak toplumun namus algısı çerçevesinde yorumlanıp yeniden şekillendirilerek sosyal bir kavrama dönüştürülmüştür. Bunun en önemli nedeni toplumun kültürel normlarının sınırlarını çizirken anatomik yapının namus kavramı içerisinde kaybolmasıdır. Belirtilen kültürel kavramlar içerisinde din, örf, adet ve gelenekler gibi kavramlar daha fazla ön planda olduğundan bu kavramlar ve namus kavramının karşılıklı etkileşimi, yasal düzenlemelerin geçirdiği evrelerin tanımlanmasına da imkân tanımaktadır.

Toplumun gelenek, görenekleri, inanış şekilleri ve kişisel olarak inandıkları değerler toplumdan topluma farklılaşabileceği gibi aynı toplum içerisinde de farklılaşmalar olabilmektedir. Kadın bedeni üzerinden sürdürülen tartışmaların yoğunlaştığı bu konu, hukuken değerlendirildiğinde karşıdaki kişiyi kandırma-aldatma olarak değerlendirilebileceği gibi kişinin kendi bedeni üzerindeki tasarruf hakkı bakımından da yasal bir durumu oluşturabilmektedir.

Belirtilen nedenler bağlamında, kızlık zarının anatomik yapısı, toplum tarafından bu kavrama atfedilen önem ve zarın oluşum amacının kültürel kavrama dönüşümü çalışmada öncelikle incelenmiştir. Kızlık zarı dikiminin yasal dayanaklarını ve kızlık zarı dikimi sonucunda yaşanabilecek gelişmeler çerçevesinde çalışmanın daha anlamlı hale getirilmesi hedeflenmiştir.

Kapitalist sistemin insan yaşamının her safhasını yönlendirdiği 21. yüzyılda bekâretin yeniden satın alınması gibi bir durum ortaya çıkmıştır. Bu nedenle gelecek yıllarda aldatma ve yalan beyana dayalı bekâret konulu davaların artması yüksek bir ihtimaldir.

Anatomik ve sosyal kavramların iç içe incelendiği bu çalışmada, öncelikle kadın anatomisine has bir yapı olan kızlık zarının sosyo-kültürel önemine yer verilmiştir. Antik çağ uygarlıklarından günümüze kadar, kızlık zarına atfedilen önem, toplumda; el değmemişlik, saflık ve temizlik olarak karşılık bulmuştur. Bu nedenle kadınları kızlık zarı dikimine yönelten kültürel nedenler incelenmeksizin, çalışmanın anlamlı bir bütün oluşturamayacağı düşüncesi çalışmayı yönlendiren diğer ana etkenlerden birisi olmuştur.

Türkiye’de kızlık zarı dikiminde istatistiksel rakamlara ulaşmak pek mümkün olmadığından, çalışma konusunun, ülkede yaşayan kadınların toplam sayısına oranlamasının yapılamaması çalışmanın alanını sınırlayan önemli bir durumdur. Bu durumun oluşmasında, devlet hastanelerinin bu hizmeti vermemesi ve özel olarak bu alanda çalışan tıp merkezlerinin veya özel muayenehanelerin de kişisel bilgi güvenliği kapsamında kişisel bilgileri kayıt altına alamamasına, olsa bile açıklayamamasına neden olmaktadır. Bu durum bu alanda faaliyet gösteren tıp merkezlerinin, kızlık zarı dikimi konulu estetik tedavilerini faturalandırmaları ve vergilendirememeleri sorununa da neden olmaktadır.

Çalışmanın konusu ile bire bir uyum sağlayan mahkeme kararının olmaması ve devam eden bir mahkeme sürecinin tespit edilememiş olması nedeniyle, ceza hukuku açısından yol gösterici olabilecek bazı kararlar incelenmiştir. Çalışmada bekaret kavramı ve toplumun bu kavrama verdiği önem çerçevesinde yapılan çalışmalardan sıklıkla faydalanılmış ve ilerleyen yıllarda yaşanabilecek kızlık zarı dikimi konulu davaların olası seyri özel hukuk ve ceza hukuku kapsamında değerlendirilmiştir.

BÖLÜM I

ANATOMİK VE SOSYAL BAKIMDAN KIZLIK ZARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Kavramlar ve Tanımlar

Çalışmanın konusu, hukuki, tıbbi kavramlar; yazılı kanunlar, yazılı olmayan gelenek-görenekler ve sosyal çevrenin birey üzerindeki “mahalle baskısı”² bağlamında incelendiğinden, bu durum çalışmada sık kullanılacak kavramların literatürdeki karşılığının tanımlanması zaruretini ortaya çıkartmaktadır.

Bu kapsamda, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde aktarılmak istenen ana temanın daha iyi özümsebilmesi ve anlaşılabilir olabilmesi amacıyla toplum tarafından genel-geçer olarak bilinen bazı kavramlar aşağıda maddeler halinde sıralanarak tanımlanmıştır.

1.1. Tıp: “İnsan sağlığının sürdürülmesi ya da bozulan sağlığın yeniden düzeltilmesi için uğraşan, hastalıklara tanı koyma, hastalıkları sağaltma (tedavi etme), hastalık ve yaralanmalardan korumaya yönelik çalışmalarda bulunan birçok alt bilim dalından oluşan bilimsel disiplinlerin şemsiye adıdır.” Tıbbın konusu sağlıklı durumda olan, hasta olan veya iyileştirilecek insandır. Hekimliğin temel prensibinde iyileştirme amacı taşıyan yönelik özel yardımlar vardır.³

1.2. Hukuk: “Toplum düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların bütünü” şeklinde tanımlamıştır.⁴

² “Mahalle Baskısı” Şerif Mardin’in, Türkiye’ye kazandırdığı bir kavramdır. Adnan Çetin, “Bir Kavramın Kısa Tarihi: Mahalle Baskısı”, *Mukaddime*, C. 3, S. 3 (Mardin, 2010), s. 84.

³ Young, Allan, “Internalizing and Externalizing Medical Beliefs Systems: An Ethiopian Example” *Social Science and Medicine* (Orlando: 1976), S. 10, s. 147-150.

⁴www.tdk.gov.tr [Erişim 12.09.2019].

- 1.3. Tıp Hukuku:** Sağlık hukukunun bir alt dalı olarak, tıbbın uygulanmasından kaynaklanan sağlık personelinin hak ve yükümlülükleri, yasal sorumluluğu, “*hasta hakları, ilaç hukuku, medikal hukuk gibi konuları ele alan hukuk dalıdır.*” Kısaca tıp hukuku; tıbbi müdahale kurallarının hukuku olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda; tıbbi müdahalenin hekim veya farklı sağlık çalışanları tarafından yapılması arasında bir ayırım asla gözetilmemektedir. “*Bu hukuk dalının temel özelliği, disiplinler arası bir hukuk dalı olması ve anayasa hukuku, ceza hukuku, idare hukuku ve medeni hukuku ilgilendiren yönlerinin bulunmasıdır.*”⁵
- 1.4. İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi:** Sağlıkçıların mesleki faaliyetlerinin hukuk kuralları çerçevesinde sürdürülmesinin sınırlarını belirleyen yasal mevzuattır. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 3 Aralık 2003 tarihli ve 5013 sayılı Kanunla onaylanması sonrası Bakanlar Kurulu’na 16 Mart 2004 tarihinde onaylanarak Türk Hukuk Sisteminin bir parçası haline gelmiştir.⁶
- 1.5. Tıbbi Müdahale:** Hasta hakları Yönetmeliği’nin birinci bölümünde yer alan, “*Amaç Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve İlkeler*” başlığı altında yer alan (g) bendinde tıbbi müdahale tanımlanmıştır. Bu mevzuatta, tıbbi müdahale: “*Tıp mesleğini icraya yetkili kişiler tarafından uygulanan, sağlığı koruma, hastalıkların teşhis ve tedavisi için ilgili meslekî yükümlülükler ve standartlara uygun olarak tıbbin sınırları içinde gerçekleştirilen fizikî ve ruhî girişimi*” olarak tanımlanmaktadır.⁷ Buna karşın günümüzde sadece hastalıkların tedavi edilmesi, iyileştirilmesi değil, güzellik için yapılan müdahaleler de tıbbi müdahale kavramına girmektedir.⁸ Bu nedenle tıp biliminin insan üzerinde uygulanması ile bağlantılı olarak yapılan her türlü müdahaleyi tıbbi müdahale⁹ olarak tanımlamak daha kapsayıcıdır. Buna ek olarak “Tıp mesleğini icraya yetkili bir kişi (hekim) tarafından, doğrudan ya da

⁵ Hakan, Hakeri, *Tıp Hukuku*, (İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2019), s. 45.

⁶ Ahmet Nezih Kök, “İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi’nin Uygulanmasında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu”, *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, C. 1, S. 1, (Aralık 2018), s. 147-162.

⁷ Resmî Gazete, 01.08.1998, Sn: 23420; Ek Madde: 8/5/2014-28994.

⁸ Hasta Hakları Yönetmeliği, Birinci Bölüm, “Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve İlkeler”, Md. 4 (Ek:RG-8/5/2014-28994).

⁹ Hakeri, *Tıp Hukuku*, s. 47.

dolaylı tedavi amacına yönelik olarak gerçekleştirilen her türlü faaliyeti tıbbi müdahale” kavramı çerçevesinde değerlendiren yorumlarda mevcuttur.¹⁰

1.6. Hasta Hakları Yönetmeliği: 23420 sayılı Resmî Gazete’de 1 Ağustos 1998 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren “Hasta Hakları Yönetmeliği” aslında dünyada yaşanan gelişmeler sonucunda Oviedo’da 1997 yılında kabul edilerek imzaya açılan İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi’nin ülkemizdeki bir karşılayıcısı olarak kabul edilmiş önemli bir hukuki metindir.¹¹

1.7. Estetik Müdahale: Diğer tıbbi operasyonlar gibi fiziksel ihtiyaçtan ya da bir hastalık durumundan ziyade psikolojik yönden kişinin kendisini daha da iyi hissetmesine yardımcı olacak hekim eylemleri de tıbbi müdahale kavramına dâhildir.¹²

1.8. Rekonstrüktif Cerrahi: Estetik cerrahi bağlamında “*dudak-damak yarığı tedavisi, akut-kronik yara tedavileri, doku nakilleri*” vb. gibi, tıbben zorunlu estetik müdahaleleri kapsar.¹³

1.9. Kızlık Zarı (Hymen): Geçmişten günümüze “biyolojik, sosyolojik, ekonomik önemini muhafaza eden; vajinayı kısmen kapatan zara verilen addır. Antik Yunan kültüründe, düğünde söylenen şarkılara “himenos”, “zıfaf gecesi” kızlık zarının adandığı tanrıya ise “hiyemanos” dendiği için, bu zarın adı himen olarak tanımlanmıştır. Sağlık, temizlik, el sürülmemişlik anlamına gelir.

1.10. Bakire: “*Kızlık zarı sağlam kıza, bakire (er görmemiş kız) denir.*”¹⁴

¹⁰Hasan Petek, Güzelleştirme Amaçlı Estetik Ameliyatlardan Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1, (İzmir: 2006), s. 177-240.

¹¹ Kök, İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi’nin Uygulanmasında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu”, s.158; Ayrıca bkz. Resmî Gazete, 01.08.1998, Sn.: 23420; Ek Madde: 8/5/2014-28994.

¹²“*Genel olarak, tedavi amaçlı ve güzelleştirme amaçlı olmak üzere iki tür estetik ameliyat türü bulunmaktadır. Bazen de bu iki amaç birlikte bulunabilir. Bunun dışında, cinsiyet değişikliği kapsamında yapılan cerrahî müdahaleler ile başka kişilerden organ ve doku aktarma (örneğin, yüz nakli) yoluyla gerçekleştirilen estetik müdahaleler de bulunabilmektedir*” (Petek, “Güzelleştirme Amaçlı Estetik Ameliyatlardan Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk”, s. 177-239).

¹³ Şeref, Gülseren, “Psikiyatri Ve Cerrahi, Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisi”, *İzmir Devlet Hastanesi Tıp Dergisi*, (İzmir 1994), S. 32, s. 422-428.

¹⁴ Erdem Akkay, “Ülkemizde Kızlık Zarı ve Adli Tıp Sorunları”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, (İstanbul, 1983), C. 48, S. 1-4, s. 325-333.

1.11. İza-le-i Bıkr: Kızlık zarının “*ilk koitle*” cinsel birliktelik sonucunda anatomik bütünlüğünün bozulması, demektir.¹⁵

1.12. Hymenoplasti: Kızlık Zarı Dikimi.¹⁶

1.13. Örfi Hukuk: Örf sözlük anlamıyla, sınırları yasalarla belirlenmeyen, halkın uyduğu gelenek ve görenekler anlamına gelmektedir. Bir hukuk terimi olarak ise hükümdarın yönetme ve icra etme yetkisi anlamını taşır.¹⁷ Örfi hukuk İslam’ın kabullenilmesinden önceki devirlerden başlayıp hala süre gelen gelenek kurallarının İslam dinine aykırı olmayacak biçimde düzenlenmesiyle oluşturulmuş kurallar bütünüdür.

2. Anatomik Bir Kavram Olarak Kızlık Zarı

2.1. İnsana Özgü Kızlık Zarı

Antik Yunan kültüründe, düğün günlerinde gelin götürme etkinlikleri esnasında “söylenen şarkılara himenos”, gerdek gecesi kızlık zarının adandığı tanrıya ise “*hiyemanos*” adı verildiği için, bu anatomik yapı “*himen*” olarak adlandırılmıştır.¹⁸ Himen, “*Temizlik ve el sürülmemişlik*” anlamına gelir. Ayrıca, “*hymen*”, Yunan Evlilik Tanrısına verilen bir addır.¹⁹

Kızlık zarı bir organ olmayıp, anne karnındaki embriyonun gelişim sürecinin ilk 3 ayında dış genital organlar gelişirken, vajina kısmının alt tarafında oluşan deri kıvrımının adıdır. Dış genital organlardan küçük dudakların açılmasıyla orta delik kısmını perde gibi kapatan, tabanı vajina duvarında ve ortası açık yapıdır. Şekli genel itibariyle yarım ay ve kalbur şeklinde olmakla birlikte kalınlığı ve şekli kişiden kişiye değişiklik gösterebilir.²⁰

¹⁵ a.g.e., s.325-333.

¹⁶ a.g.e., s.325-333.

¹⁷ a.g.e., s.343-344.

¹⁸ Kızlık zarı literatürde yer yer “Hymen” olarak geçse de Akkay literatürdeki bu kavramı “Himen” olarak kullanmıştır (a.y, “Ülkemizde Kızlık Zarı ve Adli Tıp Sorunları”, s. 325).

¹⁹ Jacqueline Rose, *Görme ve Cinsellik*, çev. Ayşe Deniz Temiz. (İstanbul: Metis Yayınları, 2010), s. 34.

²⁰ Ayşe Duman, “Kızlık Zarı Hakkında Ne Bilmeliyim”, *Elif Elif Dergisi*, Evliliğe Hazırlık Özel Sayısı, (İstanbul: Tahlil Basım Yayın Eğitim Hizmetleri, 2013), S. 23. s. 143-147.

Kızlık zarı, kişilere göre yeri değişmeyen vajina “*girişini kısmen kapatan ve genellikle ilk cinsel ilişkide yırtılabilen ince damarlardan zengin elastik bir*” zar olduğundan “kızlık halkası, bekâret zarı, kızlık perdesi” olarak da adlandırılmaktadır. Bu zar, “*vajina girişinde, iç dudağın yaklaşık 1-1,5 cm gerisinde bulunan bir zar tabakasıdır.*” Zarın orta kısmında, kanama kaynaklı ve diğer nedenlerle oluşan vajinal vücut sıvılarının dışarı atılmasını sağlayan ve tüm kadınlarda farklı şekillerde olabilen delik ya da delikçikler bulunur.

Zarın yapısı ve açıklığı, her kişiye göre farklılık gösteren değişik şekillerde olabilmektedir. İlk cinsel ilişkide zar genellikle %50 - 80 gibi yüksek bir oranda zarar görür, bozulur ve genellikle kanama meydana gelir. Bu nedenle; zar ırzın muhafazası olarak görüldüğünden, zar muayenesi çoğu kez bekaret kontrolü için kullanılan bir yöntemdir. Kızlık zarının yırtılmış olması genel itibariyle cinsel ilişkinin varlığına dair delil sayılmaktadır. Zarın çok değişik fizyolojik özellik gösterebilmesi nedeniyle bazen zarın yırtılmasının istisnai durumları gözlemlenebilmektedir.²¹ Buna ek olarak kadının ilk ilişkide kendisini sıkmadığı durumlarda kanamanın olması durumu pek gözlenmemektedir. Kızlık zarı, esneyebilen uzayabilen bir yapıda olduğundan vajina esnediğinde zar da esner ve kanama gerçekleşmez. Kanama sadece zarın kalın ve esnek olması durumlarında gerçekleşmez. Bu durum gerdek gecelerinde kanlı çarşaf gibi geleneklerin bekaret göstergesi olarak kullanılmasının yanlışlığını da izah etmektedir.²²

Loplu yapıda olan ve kupa tarzı olarak adlandırılan zarlar, genellikle ilk defada yırtılmadan cinsel temasa müsait zarlar olmakla birlikte, yapı olarak elastik ve genişleyebilen kızlık zarları bulunmaktadır. Bu zarlar ancak doğum yapıldığı esnada yırtılabilmektedir. Senelerce, değişik kişilerle cinsel temasta bulunmuş bazı genel kadınlarda, hala kızlık zarının yırtılmadığı da görülmüştür. Doğum yapmış kadınlarda ise, kızlık zarından geriye kalan, parçalar etçik şeklinde görülmektedir. Bunlar tıp

²¹ Yargıtay tarafından yapılan incelemede: “...Mağdurenin kızlık zarının yapısına bağlı olarak duhule müsait bulunması halinde bekareti izale edilmeden de ırzına geçilebileceği ve doğumun sezaryen usulü ile yapılması durumunda kızlık zarının yırtılmayacağı göz önüne alınarak...” ifadesi kullanılmış ve kızlık zarının yapısının ilişki esnasında yırtılmayabileceği belirtilmiştir (Yargıtay, 5. Ceza Dairesi, Esas No:2003/735 Karar No:2004/7 K. Tarihi: 19.1.2004).

²² Duman, “Kızlık Zarı Hakkında Ne Bilmeliyim”, s. 146.

literatüründe “*Carunculae myrtiformes*” veya “*caruncle myrtiform*” olarak adlandırılmaktadır.²³

En başta anatomi alanındaki ders kitapları ve bilimsel yayınların dışında başka tıp yapıtlarında kızlık zarı sorununa pek rastlanmamaktadır. Bu saptamanın dışında dolaylı istisnai durum söz konusu olabilmektedir. Zarın doğuştan kapalı olduğu durumlarda ilk adet görme sırasında cerrahi yolla açılması zorunluluğu oluşabilmektedir. İlerleyen plastik cerrahi teknikleri aracılığıyla, kız çocuklarında dış idrar yolunun (üretranın) eksikliğinde zarın eksikliği giderilebilmektedir.²⁴

2.2. Diğer Canlı Türlerinde Kızlık Zarı

Birçok canlı türünde de kızlık zarına benzer yapılara rastlanmıştır. Ancak bu canlıların neredeyse hiçbirinde zar yetişkinliğe kadar varlığını muhafaza etmemektedir. Üstelik diğer canlılarda da insanda olduğu gibi, zarın yırtılması neticesinde genellikle bir kanama gözlenmemektedir. Sözü edilen diğer canlıların çoğunda kızlık zarı, üreme organlarının ağız kısmında bulunmakta olup, üreme organının bir parçası durumundadır ve ilk üreme esansında “yırtılma” gibi bir sonuç doğurmamaktadır. Fakat insan türünün dişilerinde, yırtılma ve kızlık zarının elastik yapısına göre kan akıntısı gibi durumlar da gözlemlenmektedir. Anatomik olarak kadınlarda temizliğin sağlanması görevini üstlenen kızlık zarı, bazı toplumların zihninde kültürel açıdan daha fazla önem atfedilen sosyal bir sembole dönüşmüştür.

Bu anatomik yapı, biyolojik bakımdan çok basit bir yapıdır. Ancak cinselliğin “*kilidi*” olarak kabullenildiğinden, daha fazla anlam yüklenmektedir. Peki, bu yapı dişilerin vücudunda neden bulunur? Bu konu, bilimsel çalışmalarda fazlasıyla merak edilen, ancak üzerinde uzlaşılacak çok net sonuçlara varılamayan komplike bir konudur. Konuyla ilgili hipotezler mevcut olmasına karşın, bu hipotezler yeterince güçlü delillerle ispat konumundan henüz uzak olup, daha fazla araştırmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Toplumumuzda kızlık zarı olarak bilinen ve bilimsel olarak “himen” olarak adlandırılan

²³Akkay, Ülkemizde Kızlık Zarı ve Adli Tıp Sorunları, s. 327.

²⁴TTB, *Türk Tabipleri Birliği Etik Kurul Görüşleri*, ed. Berna Arda, (Ankara: 2001), s. 27.

anatomik yapı hakkında şu ana kadar yapılan araştırmalar, bu anatomik özelliğın sadece insanlarda, yetişkinlik sürecinde de korunabildiğini ortaya çıkarmıştır.

Diğer canlı türlerinde kızlık zarının varlığına yönelik araştırmalarda birbirinden bağımsız sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. İnsan kızlık zarının işlevi için mevcut teorilerin yetersiz olduğunu savunan Hobday ve çalışma arkadaşları, insan kızlık zarı görünümünün aslında “erken doğum temeline dayandığını” ve bebeğın dış enfeksiyon kaynaklarından vajinal korunmasını sağlayarak hayatta kalma şansını artıran doğal seçilimin bir sonucu olduğunu tezini öne sürmüşlerdir. İddianın nedeni, bazı buzağılarda ve spanyel ırkından gelen bazı köpeklerde de benzer yapıların bulunması ve bu canlılarda embriyo döneminde oluşan zarın ilerleyen süreçlerde programlı “hücre ölümü olarak bilinen apoptosis ile yok olmasıdır.”²⁵ Bazı araştırmalar ise zar yapısının canlılarda sanıldığından çok daha yaygın olabileceğini ve listenin daha da genişletilebileceğini göstermektedir. Ancak bu listede dâhil edilen hemen tüm canlı türlerinde zar yapısı yetişkinliğe kadar kaybolmaktadır.²⁶

3. Kızlık Zarının Sosyo-Kültürel Hayattaki Yeri

Tarih kitaplarının genelinde tarım devrimi insanlık tarihindeki en büyük olay olarak anlatılmaktadır. İnsanlık tarihinin kısa bir geçmişini konu alan Yual Noah Harari, insanlığın gelişiminde bir dönüm noktası olan bu konuyu geniş kapsamlı olarak ele almıştır. Harari’ye göre, yerleşik hayat benimsenip tarım toplumuna geçişle birlikte, yiyecek sorunu kökten çözüldüğü için artık daha fazla sayıda nüfus beslenebiliyordu. Yarı aç yarı tok gezen avcı toplayıcılar daha iyi besleniyordu, yerleşik hayata geçildiği ve tarımla uğraşıldığı için ilk köyler kasabalar dolayısıyla özel mülkler ortaya çıkıyordu. Artık mevsimlerin önemi olduğu için ne zaman kış gelecek ne zaman yağmur yağacak bilmek gerekiyor, bu sayede takvim icat ediliyordu. Takvim için, gezegen hareketlerini takip edebilmek ve gökyüzüne bakmak gerekiyordu, bu sayede de astronomi bilimine de

²⁵A. J. Hobday, L. Haury P.K. Dayton, “Function of the human hymen” *Medical Hypotheses*, V. 49, I. 2, (USA: 1997), pp. 171-173.

²⁶ Desmond Morris, “Çıplak Maymun” isimli kitabında, insanda kızlık zarı varlığının yetişkinliğe kadar korunmasının sebebinin sosyo-biyolojik evrimden kaynaklandığını iddia etmektedir (Çağrı Mert Bakırcı, “Kızlık Zarı Nedir? Neden Evrimleşmiştir ve Kadınlarda Neden Bulunur?”, <https://evrimagaci.org/kizlik-zari-hymen-nedir-neden-evrimlesmistir-ve-kadinlarda-neden-bulunur-117>, [Erişim 13.09.2019].

kapı aralanıyordu. Ticaretin ön şartlarından birisi olan matematiksel kavramlar geliyor ve 6'lık sayı sistemi ardından onluk sayı sistemi bulunarak insanlığın gelişimi açısından son derece önemli bir adım atılıyordu.

Sel suları çekildikten sonra kimin arazisi nereden başlıyor, nerede bitiyor anlayabilmek için geometrik kavramlar insan hayatının vazgeçilmezi haline geliyordu. Artık özel mülk ortaya çıktığı için, ilk yazılı kanunlar akabinde ilkel bir hukuk sistemi geliyor,²⁷ toplumsal olaylar, toplumsal cinsiyet rolleri, kişilerin hak ve yükümlülükleri de aynı gelişmelerden payını alarak değişim ve dönüşümlerine devam ediyorlardı. Ağır toprak işleriyle uğraşan erkeğin gölgesinde kalmaya başlayan kadın kimliği, evi çekip çevirme, çocukların bakım ve büyütülmesiyle ilgilenme gibi işlere yoğunlaşarak dışarıda daha az role sahip bir statüye mahkûm oluyordu.²⁸

Tarihi süreçte neredeyse tüm toplumların kültürel yapılarında ortaya çıkan kız isteme ritüellerinde de bekârete ekonomik önem atfedilmekte ve başlık parası denilen ödeme bekârete biçilen değer olarak ön plana çıkmaktadır. Buna ek olarak dini değerler bakımından da bekâret konusu sık sık ön plana çıkmaktadır.²⁹ Evlenecek kızın bakire olması, “*gerdek gecesi*” bakire çıkması, Türkiye’de gelenekselleşmiş olup, gerdek gecesinin en önemli sembolü haline getirilen (kanamay) beklemek sosyal ve dini bir öğreti olarak benimsenmiştir. Gerdek gecesine ait, kanlı bezi kızın ailesine vermek ve bunun karşılığında bahşiş almak, törenler düzenlemek gelenekselleşmiştir.³⁰

Yönetimlerinde dini referans alan ülkelerde, bekâret konusu çok önemli toplumsal tabulardan birini oluşturmaktadır. Filistin, Fas, Nijerya ve Türkiye’nin de içinde yer aldığı ülkelerden araştırmacıların makalelerinin yayımlandığı “*Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik*” adlı çalışmada, cinselliğin yalnızca “kişisel ve özel” bir mesele olmadığı

²⁷ Harari Yuval Noah, *Hayvanlardan Tanrılara Sapiens İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi*, (İstanbul: Kolektif Yayınları, 2015).

²⁸ Riane, Eisler, *Kadeh ve Kılıç: Geçmişimiz, Geleceğimiz*, çev. Orhun Burak Sözen, 1. Baskı, (İstanbul: Maya Kitap, 2015).

²⁹ Hanne, Blank, *Bekâretin El Değmemiş Tarihi*, çev. Emek Ergün, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2008), s. 45.

³⁰ Akkay, “Ülkemizde Kızlık Zarı ve Adli Tıp Sorunları”, s. 328.

belirtilmektedir. Müslüman toplumların kendi aralarında ve Batı dünyasıyla yapılan kıyaslamalarda toplum ve iktidar ilişkilerinde cinselliğin merkezi bir konumda olduğu görülmektedir.³¹

Dinlerin toplum üzerinde etkisinin yaygınlaşmasıyla gelenekler, sosyo-kültürel yapıda bu bağlamda şekillenmiştir. Dinler ve geleneklerin yarattığı değerler sisteminde bedeni, hayatı ve cinsel kimliği sürekli baskılanan ve kontrol altında tutulmaya çalışılan bir kadın modeli ortaya çıkmıştır. Önemli dini öğretilerden birisi olarak kabul gören eski ahitte yer alan yasal düzenlemelere göre damadın aldığı gelinin kızlık zarı bozulmuş ise gelinin babası bozuk mal vermekle cezai yaptırıma tabi tutulmaktadır.³²

Yahudiliğin kutsal kitabı Tevrat'ın 19. Bölümü, “*Sodom ve Gomora'nın Yıkılışı*” başlığı altında geçen ve evin kız çocuklarına atfedilen değeri gösteren bir bölümde: “*Erkek yüzü görmemiş iki kızım var. Size onları getireyim, ne isterseniz yapın. Yeter ki, bu adamlara dokunmayın. Çünkü onlar konuğumdur, çatımın altına geldiler.*” denilmektedir.³³

Kur'anı Kerim, Nisa Süresi 34. Ayetinin mealinde: “Erkekler, kadın üzerine idareci ve hakimdirler. Çünkü Allah birini (cihat, imamet, miras gibi işlerde) diğerinden üstün yaratmıştır. Bir de erkekler mallarından (aile fertlerine) harcamaktadırlar. İyi kadınlar, itaatkâr olanlar ve Allah'ın korunmasını emrettiği şeyleri kocalarının bulunmadığı zamanlarda da koruyanlardır. Fenalık ve geçimsizliklerinden korktuğunuz kadınlara gelince: Önce kendilerine öğüt verin, yataklarından ayrılın. Bunlar da fayda vermezse dövün. Eğer size itaat ederlerse kendilerini incitmeye başka bir bahane aramayın. Çünkü Allah çok yücedir, çok büyüktür.” denilmektedir.³⁴

İslam hukukuna göre tanıklık müessesesinde bir erkeğin tanıklığı iki kadının tanıklığına eş değerdir ve de miras hukukunda kadının miras payı erkeğin miras payının yarısıdır, kadınlar mirastan eşit pay alamaz. Kadınların Cuma ve bayram namazlarına gitmesi hoş karşılanmaz, imam ve hatip olamazlar. Nihayetinde hitabet erkekleredir: “*Ey iman*

³¹ Pınar, İlkaracan, “Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik”, 6. Baskı, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2018).

³² Blank, *Bekaretin El Değmemiş Tarihi*, s. 45.

³³ Tevrat, Bölüm: 19, Yaratılış.

³⁴ Kur'an-ı Kerim, Nisa, 4/34.

edenler! Kadınlara zorla mirasçı olmanız size helal değildir.” (Nisa/19) Kadının fizyolojik yapı bakımından erkekle kıyaslandığında daha güçsüz olduğu gerçeği kabul edilirken, bu vesile ile erkeğe kadını himaye etme, ihtiyaçlarını karşılama gibi görevler yüklenmiştir. Kadınlarla ilgili hükümlerin yer aldığı bazı ayetlere baktığımızda kadının rolü erkeklerinkine göre ikincil durumdadır.³⁵

İslam dinindeki ayet ve hadislerle bakıldığında kadının öneminin kocasına itaat etmek, çocuk doğurmak ve evinde oturmakla doğru orantılı olduğu görülebilir.³⁶

“Doğuda İslam dini yayılırken aynı Orta Çağ Avrupa’sında da bekâret siperi olarak bekâret kemeri denen bir giysi kullanılıyordu. Bu kemerler tarihsel olarak, cinsel ilişkiyi önlemek için, kadını tecavüzden veya masturbasyon gibi kendi cinsel isteklerinden vazgeçirip bekâretini koruma amaçlı tasarlanmıştır. Bekâret kemeri Orta Çağ’ın henüz başında rahipler tarafından, bekâret yeminlerini sembolize etmek amacı ile cübbelerinin üzerine takılarak kullanılıyordu. 1500’lü yıllarda ise bekâret kemerini, Orta Çağ’da Haçlı Ordularının askerlerinin sefere çıkmadan önce eşlerine taktıkları iddia edilmektedir. Bugün Avrupa müzelerinde sergilenen örneklerini görmek mümkün olup Eski Avrupa

³⁵Kur’an-ı Kerim, [Bakara/228: “...ancak erkekler, kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptirler...”]; [Nisa, 4/3: “Yetim kızlar hakkında adâleti sağlamaktan korkarsanız uygun gördüğünüz diğer kadınlardan iki, üç ve dörder olmak üzere nikah ediniz. Bunlar arasında adaleti sağlayamayacak olursanız o zaman bir kadın veyahut sahip olduğunuz bir cariye ile iktifa ediniz. Bu şekilde adaletten sapmamağa daha yakın olursunuz”]; [“Nisa/11:”...Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe, kadının payının iki misli (miras vermenizi) emreder...”]; Al-i İmran/14: “...kadınlara, ..., nişanlı atlar ve develere ... karşı aşırı sevgi beslemek insanlara güzel gösterilmiştir...”]; [Bakara/282: “...şahit bulundurun. Eğer iki erkek bulunamazsa rıza göstereceğiniz şahitlerden bir erkek ile -biri yanlırsa diğerinin ona hatırlatması için- iki kadın (olsun)”]; [Bakara: 2:223 “.. Kadınlığınız, sizin için bir tarladır. O halde tarlanıza dilediğiniz gibi varın ve kendiniz için ileriye hazırlık yapın. Allah’tan korkun ve bilin ki siz mutlaka o’nun huzuruna varacaksınız. Ey Muhammed, müminleri müjdele”].

³⁶ “Kadının cihadı, kocası ile iyi geçinmektir”; “Koca hakkına riayet, Allah yolunda cihat etmek gibidir”; “Bir kadının kocası kendisinden razı olduğu halde hamile kaldığında Allah yolunda gündüz oruç tutup gece ibadet eden bir kişinin sevabı kadar ona sevap verilir. Doğum sancısı tutunca ona verilecek sevabı ancak Allahü Teâlâ bilir. Doğum yapınca çocuğun emdiği her yudum süte karşılık kendisine bir sevap yazılır. Gece çocuk onu uykusuz bırakınca Allah rızası için 70 köle azat etmiş gibi sevap kazanır. Ey Selame, bunları söylemekteki maksadımı biliyor musun? Namusunu muhafaza eden, kocasına itaat eden ve kocasından gördüğü iyilikleri inkâr etmeyen salih hanımları kastediyorum”; “Kocasına muhabbet gösteren, çocuk doğuran, öfkelenmediği an veya kocası kendine kızdığı zaman, kocasını razı edinceye kadar uyumayan kadın cennetliktir”, “Ya Fatıma, ne mutlu o kadına ki, kocası ondan razı olur. Allahü Teâlâ’nın farz kıldığını yapmaktan ve kocasına itaatten sonra kadınlar için, yün eğirmekten, iplik bükmekten üstün iş yoktur. Bir saat yün eğirmek, iplik bükmek veya dokumak, kadınlar için bir yıl ibadet etmekten daha sevaptır. Dokudukları her iplik için amel defterlerine bir şehit sevabı yazılır” (Taberani, El-Mu’cemu’s-Sağır, (çev.) İshak Doğan, Hüner Yayınevi, 2019).

yazarlarının eserlerinde de bekâret kemeri konusu sıkça geçmektedir. Kadın bedeninin anatomik yapısı, cinselliğin, cinsel yaşantının toplum hayatına adapte olma aşamasında yarattığı problemlerin öznesi olarak yer almaktadır.”³⁷

Bekâret kavramı karşı cinslerin ilişkisinde birleştirici veya ayrışmayı kolaylaştırıcı bir unsur olarak ön plana çıkabilmektedir.³⁸ Bekâret kavramının namus-namussuzluk kavramlarıyla bütüncül bir şekilde çerçevesi kadınların toplumla ilişkisi bakımından aşılması zor bir set oluşturabilmekte ve kızlık zarı toplum tarafından namus kriterinin öznesi durumuna gelebilmektedir. Aksi durumlar da yer yer söz konusu olmakla birlikte,³⁹ ilk cinsel deneyimde kızlık zarının yırtılması, daha önce ilişkiye girilip girilmediğinin en önemli ispatı olarak kabul edilir. Bu bir tür anatomik özellik olmasına karşın toplum nazarında, erkeğin kadına psiko-sosyal üstünlüğü olarak kabul edilebilmektedir.⁴⁰ Bu beklentinin gerçekleşmemesi durumunda toplumda sosyal organizasyon bozuklukları meydana gelebilmektedir.⁴¹

Biyolojik ve anatomik yapıyla alakalı olan doğurganlık gibi kızlık zarı da kadını toplumda sosyo-kültürel normalar bağlamında sınıflandırmak amacıyla kullanılan bir imge olarak kullanılabilir.⁴² Bunun en bariz örneği TDK sözlüğünde geçmektedir. TDK sözlüğünde Kızlık zarının tanımı: “*cinsel ilişkide bulunmamış kızların döl yolunu kısmen kapayan zar, himen*” şeklinde ifade edilmiştir.⁴³ Bu ifade insan anatomisinin oluşturduğu

³⁷ Jessica, Valenti, *Purity Myth: How America's Obsession with Virginity Is Hurting Young Women*, Berkeley, CA, (USA: Seal Press, 2009), pp. 10.

³⁸ Conrad, Phillip Kottak, *Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış*, çev. Serpil N. Altuntek, ve dğr., (Ankara: Ütopya Yayınevi, 2008), s. 497.

³⁹ “*Loplu, kupa tarzı zarlar, çoğu kez yırtılmadan cinsel temasa müsait zarlar olup, elastik yapıda genişleyen kızlık zarları da vardır, bu zarlar ancak doğumda yırtılabilmektedir. Senelerce, değişik kişilerle cinsel temasta bulunmuş bazı genel kadınlarda, hala kızlık zarının zarar görmediği de görülmüştür. Doğurmuş kadınlarda ise, kızlık zarından arta kalanlar, mukoza kabartısı (etçik) şeklinde görülür.*” Bunlar tıp literatüründe “*Carunculae myrtiformes*” veya “*caruncle myrtiform*” olarak adlandırılmaktadır (Akkay, *Ülkemizde Kızlık Zarı ve Adli Tıp Sorunları*, s. 327).

⁴⁰ Blanc, *Bekâretin El Değmemiş Tarihi*, s. 45.

⁴¹ Jacqueline Rose, *Görme ve Cinsellik*, çev. Ayşe Deniz Temiz, (İstanbul: Metis Yayınları 2010).

⁴² Ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla, merkezi Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan “İnsan Hakları Gözlemcisi Örgütü” (Human Rights Watch) tarafından hazırlanan “Bir Güç Sorunu-Türkiye’de Kadın Bekâretinin Devletçe Denetimi” raporundan faydalanılabilir. Örgütün tarafından kadın hakları için Haziran 1994 tarihinde hazırlanan 30 sayfa aşkın bu rapor, kadının toplum içerisinde sınıflandırılmasına yönelik son derece önemli bilgiler içermektedir (TTB, *Türk Tabipleri Birliği Etik Kurul Görüşleri*, s. 27).

⁴³<https://sozluk.gov.tr/> [Erişim 31.10.2019].

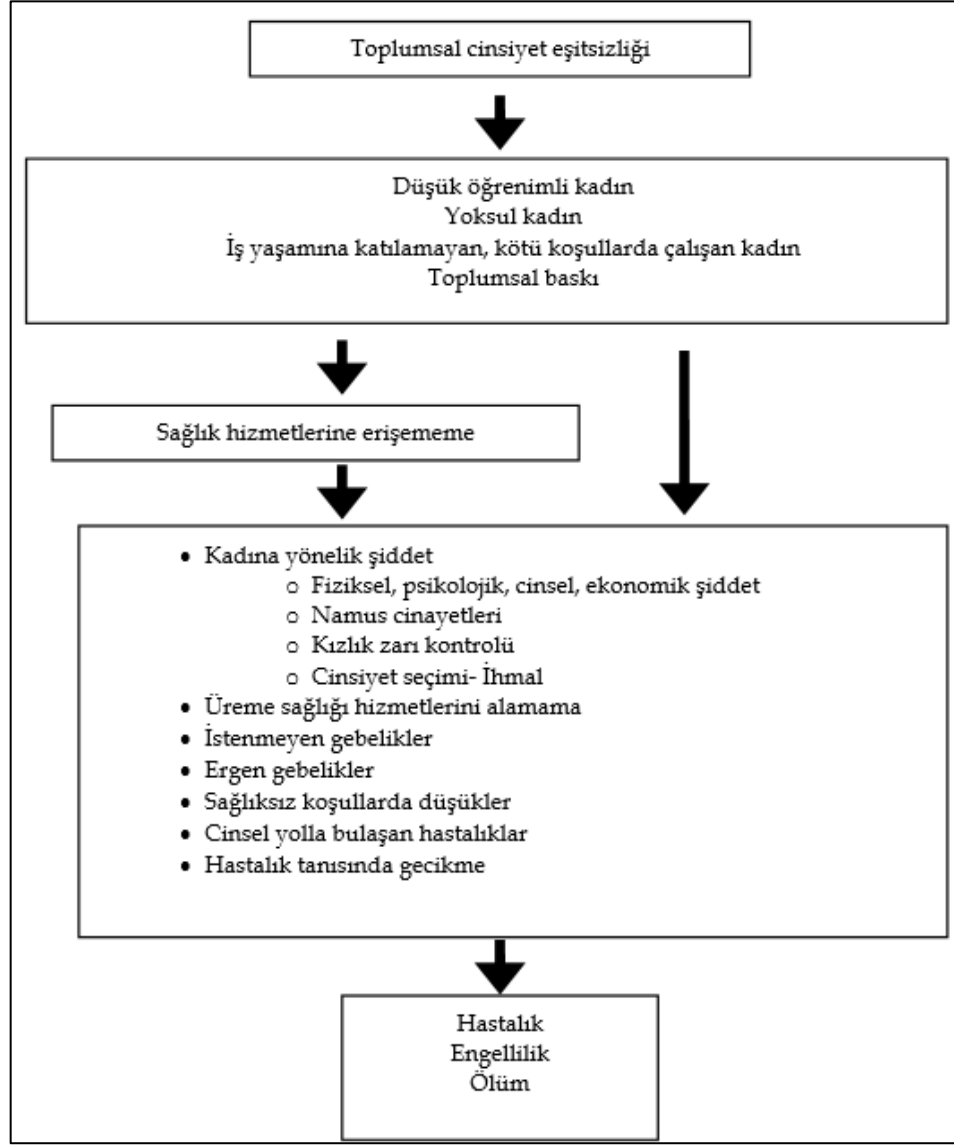
bir yapıyı sosyo-kültürel şekilde ifade etme ihtiyacına cevap vermek için üretilmiştir. TDK'nın tanımlaması bekâret kavramını özne durumuna getirerek yapılmış olması toplumsal normların insanın anatomik yapısının önüne geçtiğinin en açık ispatıdır. Erkeğin sosyal bir kavram olarak bekar olmasının anatomik yapısı bakımından bakir olarak adlandırılmasına neden olmadığı göz önüne alındığında bekaret kavramının sadece dışıye atfedildiği gözlemlenebilmektedir.⁴⁴

Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında oluşan ve toplumda normalleşen durumlardan birisi de kadına şiddettir. Kadına şiddet “*aile içinde fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet*” olarak görülebilirken, farklı birçok alanda da görülebilmektedir. “*Sistemik tecavüz, cinsel kölelik, gebeliğe zorlama, gözetiminde taciz ve tecavüz, kadınların siyasal yaşama katılmalarının önlenmesi, töre cinayetleri, kızlık zarı muayenesi, zorla evlendirme, kadın intiharları, işyeri ve sokakta cinsel taciz, kız gebeliklerin sonlandırılması, kız çocukların ihmali*” konularının tamamı kadına şiddetin farklı türlerindedir. Dünyadaki diğer toplumlar gibi bizim toplumumuzda da ataerkil bir sosyal yapı söz konusu olduğundan, erkekler; “*kahraman, savaşçı; kadınlar ise mal, köle gibi*” algılanabilmektedir. Bu durum psikolojik olarak erkeklerin kadınlardan daha güçlü ve saygın olduğu algısının oluşumunda etkili olmuştur. Bu algı bağlamında kabullenilen orantısız güç erkeklerin kadına yönelik psikolojik üstünlük sağlamasına ve kadına şiddetin normalleştirilmesine de zemin hazırlamıştır.⁴⁵ Bkz: “*Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi.*”

⁴⁴Zeynep Direk, Judith Butler, “Toplumsal Cinsiyet ve Bedenin Maddeleşmesi” *Cinsiyetli Olmak: Sosyal Bilimlere Feminist Bakışlar*, der. Zeynep Direk. 4. Baskı, (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2014), s. 67-85.

⁴⁵ Hatice Şimşek, “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi: Türkiye Örneği” *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, C.25, S.2, (İzmir, 2011), S. 119, s. 126-122.

Tablo 1: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi⁴⁶

Toplumun cinselliğe bakışının belirlenmesi amacıyla yapılan bir araştırmada katılımcıların %52,2'si toplumun cinselliğe bakışını baskılayıcı olarak değerlendirmiş, “%92,8’i kültürel yapının %74,6’sı ise dini inanışların cinsel tabuların oluşumunda öncül

⁴⁶ Hatice Şimşek, “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi: Türkiye Örneği” *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, C.25, S.2, (İzmir, Mayıs 2011), S. 119, s. 126-122.

faktör olduğunu belirtmişlerdir.”⁴⁷ Yine katılımcıların %33,8’i cinsel tabuların kadınlara yönelik olduğunu ve %4,5’inin ise erkeklere yönelik olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmada öğrencilerin büyük bir bölümü kültürel ve dini yapının cinsel tabularda birinci derecede etkili olduğunu belirtmiştir. Bu çalışma, ebelik ve hemşirelik lisans bölümü öğrencilerinin üniversite eğitimleri sürecinde, gerek kültürel, gerekse dini olguların sağlık algısı üzerindeki etkisini tartışma fırsatı bulduklarını göstermektedir. Bu durum, muayenede ve sahada verilen sağlık hizmetlerinde cinselliği ilgilendiren vakalarla karşılaşılması halinde sağlık çalışanlarının konuya olan hâkimiyetlerinin artmasına imkân tanımaktadır.⁴⁸

4. Kızlık Zarı Dikimi

Çalışmada daha önce de belirtildiği üzere, zorunlu bir tıbbi müdahaleye ihtiyaç olmaksızın yapılan cerrahi müdahalelerden birisi de, kızlık zarı dikimi “*Himenoplasti*”dir. Kızlık zarı dikimi, net bir tanımlama ile “cerrahi operasyon yapılarak kızlık zarının yenilenmesidir”. Terim, Yunancada “zar” anlamına gelen hymen ve “*sütür*” anlamına gelen “*raphe*” kelimelerinin birleşmesinden oluşmuştur. Aynı zamanda “*himenoplasti*” olarak da bilinirken, terim “*himenektomi*”yi de içeren bir kavramdır.

Kişinin kendi bedeni üzerindeki tasarruf hakkı bağlamında beden görünümünün değiştirilmesi üzerine yapılan operasyonlar geçmişten günümüze tarihin her aşamasında görülebilmektedir. Tıp literatüründe himenoplasti olarak bilinen “kızlık zarının restorasyonu” kadın bedeni üzerine sosyo-kültürel çevre tarafından kurulan baskı konusunda yeni bir tartışma alanı oluşturmuştur. “*Saflığın simgesi olarak kızlık zarının*

⁴⁷ “Evlilik öncesi cinsel deneyim oranı ABD’de %75, Etiyopya’da %42,7 iken, dini inanış olarak Müslümanların ağırlıkta olduğu Malezya ve İran gibi ülkelerde %3,2 ile %16 arasında değişmektedir. 13-15 Türkiye’de yapılan çalışmalarda evlilik öncesi cinsel deneyim oranının erkek öğrencilerde %25,3 ile %41,6 arasında değişiklik göstermektedir. Kadın öğrencilerde ise bu oranın ortalama %5,6 olduğu bildirilmektedir” (a.g.e., s. 4).

⁴⁸ a.g.e., s. 4.

varlığı birçok kültürel uygulamayı beraberinde getirmekte ve rekonstrüksiyonu bekâret ile ilgili süregelen geleneksel düşünceler konusunda yeni tartışmalar başlatmaktadır.”⁴⁹

Çalışmanın daha önceki bölümlerinde de bahsedildiği üzere, toplumda namus algısının ve bu algının neden olduğu korkunun ulaştığı boyutlar; bekaret testi yapılması ve yapay bekaret olarak da bilinen “kızlık zarı diktirme” gibi uygulamalarla daha net gözlemlenebilmektedir.⁵⁰Keyfi olarak bu tür cerrahi uygulama talep edenler olabileceği gibi, genellikle bu durum, toplumsal baskının da etkisiyle “*yapay bir bekâret üretme*” zorunluluğundan ileri gelmektedir.

Kızlık zarı restorasyonu kadın vücudunun toplumsal geleneklere karşı yeni bir mücadele alanı olarak kabul edilebilir. Bekaret ve saflığın kaybının bir işareti olarak bozulmamış kızlık zarı, güç ilişkilerini içine alan birçok kültürel uygulamayı bir araya getiren ve günümüzde de hala güçlü olan kültürel bir fenomendir. Kızlık zarı dikimi, plastik cerrahi alanında, yeni tartışmalar açan nispeten yeni bir alandır. Bu nedenle vücut rekonstrüksiyonları (yeniden yapılanma) alanında ve tıp hukuku alanında tartışılmaya devam edecektir.⁵¹

Prakash, kızlık zarı dikimini, kızlık zarının onarılması olarak tanımlamaktadır.⁵² Prakash’a göre kızlık zarı yırtıldığında, yırtık kızlık zarının birkaç kalıntısı vajinal açıklıkta her zaman bulunmaktadır. Bu artıklar genellikle iki ya da üç parçadan oluşmaktadır.⁵³Kızlık zarı cinsel temasla bir veya birbirinden uzak, birkaç yerinden yırtılır. Oluşan yırtık, “V” harfi şeklinde olup, vajina duvarında sonlanmaktadır. Yırılma esnasında birkaç cm³ kanama olurken, bu miktar; kızlık zarının kişiden kişiye değişen yapısı nedeniyle, daha az

⁴⁹ Pelin Aytemiz, “Lost and Found Virginity: A Critical Look to the “Reappearing Hymen” in Consumer Culture” *İleti-ş-im Dergisi*, S.23, (İstanbul: Yazın Basım Yayın Matbaacılık, 2015), s. 98.

⁵⁰ Dilek, Cindoğlu, “Modern Türk Tıbbında Bekaret Testleri ve Suni Bekaret”, der. Pınar İlkaracan, 2. Baskı, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2004), s. 115-132.

⁵¹ Aytemiz, “Lost and Found Virginity: A Critical Look to the “Reappearing Hymen” in Consumer Culture”, s.99.

⁵² Vishwa Prakash, “Hymenoplasty”, *Indian J. Surg*, C. 71, (India: 2009), s. 221-223.

⁵³ a.g.e., 221–223.

veya daha çok olabilmektedir.⁵⁴Kalıntılar V harfinin uç noktalarında bulunup, yapılan dikim olayı bu uçların birleştirilmesinden ibarettir.⁵⁵

“Gerdek gecesi kanlı bezin kutlanması, güçlü dini ve kültürel inançlara dayanmaktadır. Müslümanlarda Kur’an, ilk defa evlenen bir gelinin bakire olması gerektiğini belirtmektedir.⁵⁶Bu geleneklerin aksi durumunda gelin ailesi için utanç kaynağı olmakta ve bunun sonucu genellikle boşanma ve ölüm olayları takip edebilmektedir. Sonuç olarak, genç kadınlar bu tür riskleri almamak amacıyla kızlık zarı dikimine yönelmektedirler.⁵⁷

Bu işlem belli bir ücret mukabilinde, jinekologlarca yapılmaktadır. Yapılan bilimsel çalışmalarda, *“himenoplasti bazı çevrelerce meslek ahlakı yönünden eleştiriler olsa da özellikle tutucu toplumlarda bireyin yaşam güvencesi olarak sosyal bir öneme sahip olduğu ve jinekologlar tarafından öğrenilmesi ve bir sağlık hizmeti olduğunun bilinmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.”* Bekaretin gururun kaynağı olarak kabul edildiği ataerkil toplum yapılarında, kadınlar genellikle bekaret sorunu nedeniyle oluşabilecek sorunlara engel olmak ve evlilik şanslarını kaybetmemek için himenoplastiye yönelmektedirler.

Tabi burada dikkat edilmesi gereken, himenoplastinin bir tür doğal aldatma olarak da tanımlanabileceğidir. Türkiye’de kadınların evlilik öncesinde cinsellik yaşanması kabul görmeyen bir durum olarak algılandığından, bu estetik cerrahi güzel görünme amaçlı bir durum olmayıp, kültürel baskıdan kolayca kaçarak kurtulma yöntemi olarak ön plana çıkmaktadır.

Kızlık zarı ülkemizde ve dünyanın belli bölgelerinde halen sosyo-kültürel önemini muhafaza etmektedir. Kızlık zarının henüz bozulmamış olması kadının bir erkekle birlikte olmadığına sembolü olarak görülürken, ilk ilişki esnasında kanama olmaması kadının daha önce cinsel ilişkide bulunduğu kanıtı olarak görülmektedir.⁵⁸ Bu nedenle, son yıllarda yaygınlaşan ve vajina içerisine yerleştirilen, ilişki esnasında kan akmış görüntüsü

⁵⁴ Akkay, *Ülkemizde Kızlık Zarı ve Adli Tıp Sorunları*, s.327.

⁵⁵ Prakash, “Hymenoplasty”, 221-223.

⁵⁶ Tahrim Suresi 5. Ayet.

⁵⁷ Prakash, “Hymenoplasty”, 221-223.

⁵⁸ Kağan Kocatepe, “Kızlık Zarı (Hymen)”, <https://www.jinekoloji.net/kizlik-zari-hymen-yapisi-tamiri>, [Erişim21.09.2019]

veren küçük bir kapsül kullanılmaktadır.⁵⁹ Dünyadaki diğer doğu toplumlarında da toplumsal dayatmalar bu tür kapsüllerin kullanımını artırmakta ve kapsülün bir hayat kurtarıcısı olarak görülmesinde etkili olmaktadır.⁶⁰

5. Kızlık Zarı Dikimine Toplumun Bakışı

Kadının kızlık zarı dikimine başvurmasının nedeni, evlendiği kişiye daha önce hiç ilişkisinin olmadığını ispatlama amaçlıdır. Bu durum, ataerkil ruha uyum sağlayan bir eylem olmasına karşın, alışılmış kültürel yapıyı da kandırma ve aldatma yoluyla yıkmaktadır. Kızlık zarının varlığı ve yokluğu yaşanan kültür tarafından “saflık efsanesi, ailenin onuru” olarak değer gördüğünden, kadın tarafından bir ücret mukabilinde satın alınmaktadır”.⁶¹

1992 yılında metropol illerde, 13 kadın doğum uzmanı ile mülakat yoluyla yapılan bir araştırmada, evlilik dışı ilişki yaşayan gençlerin sıklıkla bekaret kontrollerine geldikleri bilgisi edinilmiştir. Bu gençlerin evliliğin ilk gecesi “*bakire çıkmama korkusu nedeniyle kızlık zarı diktirme operasyonları talep ettikleri*”⁶² bilgisi kızlık zarı diktirme konusu açısından önemli bir veridir. Kızlık zarı diktirme konusu, asıl olarak bekâretin kaybı durumunda oluşabilecek şiddete ve cinayetlere cerrahi olarak çözüm aranması sonucunda ortaya çıkmış bir durumdur.⁶³

Mezuniyet sonrası bir sağlık profesyoneli olacak hemşirelik öğrencilerinin himen muayenesi ve himenoplastiye yönelik rol ve sorumlulukları belirlenmesi hedeflenen

⁵⁹ Pınar Ögünç, “Bekaret tabusuna yapay kızlık zarı”, <https://t24.com.tr/haber/bekaret-tabusuna-yapay-kizlik-zari,111068>, [Erişim 06.10.2019].

⁶⁰ Milliyet (2009) “Çin'den ithal sahte kızlık zarı kanı Mısır'da öfke yarattı”, <http://www.milliyet.com.tr/cadde/cinden-ithal-sahte-kizlik-zari-kani-misirda-ofke-yaratti-1144300> [Erişim 06.10.2019].

⁶¹ Aytemiz, “Lost and Found Virginity: A Critical Lookto the “Reappearing Hymen” in Consumer Culture”, s. 102.

⁶² Cindoğlu, “Modern Türk Tıbbında Bekaret Testleri ve Suni Bekaret”, s. 116-119.

⁶³ Hatice Kahyaoğlu, Burcu Küçükkaya, “Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Himen Muayenesi ve Himenoplastiye Karşı Bakış Açılarının İncelenmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, C.9, S.2 (İzmir: 2016), s. 55.

hemşirelik bölümü öğrencileri üzerinde bu konunun incelendiğinde, aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.⁶⁴

Tablo 2: Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Himen Muayenesi, Himenoplastiye Bakışı.⁶⁵

		n	%
Evlenmeden önce eş adayından himen muayenesi yaptırmasını ister misiniz?(Erkek)	Hayır	117	84.8
	Evet	21	15.2
Evlenmeden önce eş adayı sizden himen muayenesi yaptırmanızı isterse yaptırır mısınız?(Kadın)	Hayır	107	90.7
	Evet	11	9.3
Himen muayenesinin bir tür cinsiyet ayrımcılığı olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	79	31.3
	Evet	173	68.7
Himenoplastinin ne olduğunu biliyor musunuz?	Hayır	42	16.7
	Evet	210	83.3
Himenoplastinin ne olduğunu biliyorsanız bilgiyi nereden aldınız?	Sağlık personeli	44	17.5
	İnternet	91	36.1
	Diğer	117	46.4
Himenoplasti işlemini doğru buluyor musunuz?	Hayır	223	88.5
	Evet	29	11.5
Himenoplastiyi doğru bulmuyorsanız nedeni nedir?	Dini İnançlar	67	26.6
	Bireysel değerler	127	50.4
	Ailesel değerler	14	5.6
	Toplumsal değerler	19	7.5
Himenoplastiyi doğru buluyorsanız nedeni nedir?	Dini inançlar	11	4.4
	Bireysel değerler	29	11.5
	Ailesel değerler	13	5.2
	Toplumsal değerler	7	2.8
Himenoplasti ile ilgili en çok nereden bilgi almak istersiniz?	Sağlık personeli	212	84.1
	İnternet	17	6.7
	Diğer	23	9.2

Yapılan araştırmada elde edilen bulgular aşağıda maddeler halinde sunulduğu üzere yorumlanmıştır:⁶⁶

- Hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 16,7'si kızlık zarı dikiminin (Himenoplasti)⁶⁷ ne olduğunu bilmemektedir.
- Öğrencilerden %84,8'i evlilik öncesinde bekaret kontrolüne karşı çıkmaktadırlar.
- Kadın öğrenciler kendilerinden bekaret kontrolü istenmesi durumunda %90,7 oranla buna karşı çıkmaktadır.

⁶⁴ a.g.e, s. 55.

⁶⁵ a.g.e., s. 52-60.

⁶⁶ a.g.e. s. 55.

⁶⁷ Bu kavram farklı kaynaklarda "himenoplasti" olarak geçmektedir.

- Öğrencilerin 68.7'si bekaret kontrolü gibi bir kavramı cinsiyet ayrımcılığı olarak değerlendirirken, %88,8'i kızlık zarı diktirme işlemini doğru bulmamaktadır.
- Kızlık zarı dikimini doğru bulmayanların %50,4'ü, muayeneye olan karşıtlığı bireysel değerleri çerçevesinde şekillenmektedir
- Kızlık zarı dikimi ile alakalı en fazla bilgi edinilmek istenen yerin sağlık personeli olması bu konu ile alakalı internet ve diğer kaynaklara güvenilmediğini göstermektedir.

Öğretmen adaylarının cinsellik konusundaki tutumlarının araştırmayı hedefleyen başka bir araştırmada yapılan anketin 1. ve 5. sorusunda da erkeğin evlilik öncesi ilişkisinin değerlendirilmesi ve yeni evlenen kadında bekaret kavramının önemine yönelik sorular sorulmuştur. (Bkz: Tablo 4: “*Öğretmen Adaylarının Cinsellik Konusundaki Tutumlarının Cinsiyet ve Cinsel Deneyimlerine Göre İncelenmesi*”)

Tablo 3: “Öğretmen Adaylarının Cinsellik Konusundaki Tutumlarının Cinsiyet ve Cinsel Deneyimlerine Göre İncelenmesi.”⁶⁸

Görüşler		Cinsiyet				χ^2
		Kız		Erkek		
		f	%	f	%	p
Evlilik öncesi erkeklerin cinsel ilişki kurması uygun mudur?	Evet	209	22,1	114	39,1	30,030
	Hayır	803	77,9	205	60,9	,000
	Toplam	1012	100,0	319	100,0	
Başkalrı ile cinsellik hakkında rahat konuşur musunuz?	Evet	677	66,0	249	79,0	19,245
	Hayır	349	34,0	66	21,0	,000
	Toplam	1026	100,0	315	100,0	
Cinselliğin doğal bir ihtiyaç olması nedeni ile <u>erkekler</u> , yasal olduğu ve kendilerine/başkalarına fiziksel, psikolojik, sosyal yönden zarar vermediği sürece, istediklerinde cinsel ilişkide bulunabilirler	Katılmıyorum	560	53,5	146	44,2	8,581
	Kararsızım	487	46,5	184	55,8	,002
	Toplam	1047	100,0	330	100,0	
Evlı bir kadın kendi istemleriyle uyuşmasa bile eşinin cinsel taleplerini karşılamak zorundadır	Katılmıyorum	663	62,9	148	44,7	34,345
	Kararsızım	391	37,1	183	55,3	,000
	Toplam	1054	100,0	331	100,0	
Evlendiğinde eşler kızkık zararını önemsemeli midir?	Evet	659	65,5	240	76,4	16,119
	Hayır	347	34,5	74	23,6	,000
	Toplam	1006	100,0	314	100,0	

Bu çalışmada değinilen iki soru erkekte ve kadında bekaret kavramları arasındaki farklılıkları göstermektedir:⁶⁹

- “Evlilik öncesi erkeklerin cinsel ilişki kurması doğru mudur?” sorusuna kadın öğretmen adayları %77,9 oranla hayır cevabını verirken, erkeklerin %60,9’u hayır cevabını vermiştir. Bu durum cevap veren erkeklerin %39,9’unun erkek söz

⁶⁸ Ümit Deniz, Aysel Tüfekçi, Ömer Rıfki Önder, "Öğretmen Adaylarının Cinsellik Konusundaki Tutumlarının Cinsiyet ve Cinsel Deneyimlerine Göre İncelenmesi", Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, C. 5, S. 9. (Giresun: 2013).

⁶⁹ a.g.e., s. 6.

konusu olunca evlilik öncesi cinsel ilişki kavramının doğru olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

- Evlenildiğinde eşler kızluk zararını önemsemeli midir? Sorusuna verilen cevapta ise kadın öğrencilerin %65,5'i; erkek öğrencilerin ise %76'4'ü evet cevabını vermektedir.
- Yukarıda her iki soruya verilen cevaplar birlikte değerlendirildiğinde “evlilik öncesinde erkeğin ilişkiye girmesine olumlu bakan %39,9'luk erkek oranının olması ve evlenildiğinde kızluk zarı önemli midir? Sorusuna hayır cevabı veren %33,6'lık erkek öğrenci oranı arasında tutarsızlık görülmektedir.
- Bu tutarsızlık değerlendirildiğinde %6,3'lük orana giren erkek öğrenciler evlilik öncesi ilişkiyi erkek açısından normal kadın açısından anormal olarak tanımlamaktadır.

Ayrıca kızluk zarı dikimi ile alakalı “*GoogleTrends*” elektronik istatistik veri merkezinden yapılan araştırma kızluk zarı kaynaklı aramalarda illerin sıralamasını yaklaşık değerlerle ortaya çıkartmaktadır. Aramaların sıklığı ve kızluk zarı dikimi ile alakalı istatistiksel değerler dikim işleminin hangi illerde yoğunlaştığını ve hangi illerin en fazla bu sorunla karşı karşıya kaldığını da işaret etmektedir. Ek 1'deki konu içeriği ile alakalı aramaların ilk beşi Van, Elazığ, Şanlıurfa Diyarbakır ve Gaziantep olup, arama yoğunluğunun Orta Anadolu'dan Batı Anadolu'ya doğru yoğunlaşarak arttığı gözlemlenmektedir.⁷⁰Ek:2'de konunun İngilizce adı olan “Hymenoplasti” içeriği ile alakalı aramalar ise Adana, Bursa, Ankara, İzmir ve İstanbul illerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durum Ek: 1'deki terminolojik kavramın literatürdeki asıl adına belirtilen illerde yaşayanların daha fazla hakim olduklarını ortaya koymaktadır. Ek 3'te ise, kızluk zarı dikim fiyatı aramalarının İstanbul ve Ankara'da yoğunlaştığını göstermektedir. Ek: 1 ve Ek: 2'deki istatistikler Ek: 3 ile birlikte okunduğunda kızluk zarı dikimi ile alakalı işlemlerin Ankara ve İstanbul'da yoğunlaştığı gözlemlenebilmektedir.

⁷⁰ Tabi bu noktada Türkiye genelinde internet kullanım yoğunluğunu da dikkate almak daha faydalı sonuçlar elde edilmesine yardımcı olabilir.

Dünyadaki durumun değerlendirilmesi de çalışma açısından yol gösterici neticeler elde edilmesine yardımcı olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde kızlık zarı dikimi operasyonu geçiren kadınların çoğunluğunu Amerika kökenli olmayan kadınlar oluşturmaktadır. Bu kadınların ezici çoğunluğu 18-25 yaş arasında olup Arap devletlerinden, Latin Amerika ülkelerinden gelenlerden oluşmaktadır.

Bu kadınlar genellikle aile onurunu korumak ve evlilik sonrası ortaya çıkabilecek öldürülme korkusu nedeniyle kızlık zarı dikimine başvurumaktadırlar. Çünkü kültürel olarak aşılınmış ataerkil yapı, katı dini yasaklar, iffet tabularına uygunluk cinayete neden olabilmektedir.

Namus cinayetlerinin çoğunluğunun nedenini kadının evlenmeden cinsellik yaşaması oluşturmaktadır. İrade ile yaşanan cinselliğin yanı sıra tecavüz vakaları bile cinayetle sonuçlanabilmektedir. Şeref cinayetlerinin en yaygın olduğu ülkelerde namus algısı sadece kadın bedeni üzerinden değerlendirilmektedir. Şeriat Kanunlarının olduğu ülkelerde namus cinayetlerinin çoğunluğu kardeşler, babalar veya diğer akrabalar tarafından işlenirken katiller genellikle herhangi cezai bir yaptırıma maruz kalmamaktadırlar. Genellikle suç oranlarının düşük olduğu bir ülke olan Ürdün'de namus cinayetleri tüm şiddetli ölümlerin üçte birini oluşturmaktadır. 1997 yazında, Filistin Ulusal Otoritesi Genel Başsavcısının açıklamalarına göre Gazze ve Batı Şeria'daki cinayetlerin yüzde yetmişini namus cinayetleri oluşturuyordu. Hindistan'da belgelenen namus cinayetleri tüm cinayetlerin yüzde onunu oluşturmaktadır. Ayrıca, Türkiye'de İnsan hakları olmasına rağmen! 2004 yılında, onur cinayeti nedeniyle kırk üç kadının öldürüldüğü kayıtlara geçmiş olup, şüpheli intihar vakalarının da değerlendirilmesi durumunda bu rakamların artması olası görülmektedir. Her yıl dünya çapında 5.000 kadar namus cinayeti olduğu belirlenmiş olup bu rakamlar sadece belgelenmiş olayları yansıtmaktadır.⁷¹

⁷¹Daniel, *Rhetorical Limitations and Possibilities of Technological Embodiment and the 'Plastic Body: A Critical Analysis of Cosmetic Body Alteration and the Hymenoplasty Procedure*, pp. 11-13.

Tüm bu veriler; ABD’de gerçekleşen kızlık zarı dikim işlemlerinin büyük çoğunluğunun Arap coğrafyasından ve bu coğrafya ile dini-kültürel bağları olan ülkelerden gelenler tarafından gerçekleştiğini açıklayıcı niteliktedir.

6. Ulusal-Uluslararası Raporlar, Yasal Düzenlemeler, Görüşler ve Sözleşmelere Göre Kızlık Zarı Kontrolü

6.1. İnsan Hakları İzleme Örgütü 1994 Raporu⁷²

Merkezi Amerika’da bulunan İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından 1994 yılında hazırlanan bu rapor Türkiye’de bekâret kontrolüne yönelik hazırlanan en kapsamlı rapor olma özelliğini taşımaktadır. 8 Bölümden oluşan raporda adli işlemler, hukuksuz yaklaşımlar ve kolluk mevzuatında yer almamasına rağmen kanunsuz yapılan bekâret kontrolleri ele alınmaktadır.

Bu rapor, öncelikle, bekaret kontrol sınavlarının kadınlara polis ve diğer devlet görevlileri tarafından dayatılmasına odaklanmaktadır. Bununla birlikte, devletin zorla bekaret kontrollerini uygulamasını sosyal ve yasal bağlamda incelemiştir. Raporunda, Çin ve İtalya gibi çeşitli toplumlarda bekaret kavramının kadınların davranışlarını kontrol etmenin bir sosyal norma dönüştüğü işaret edilmiş ve kadın bekaretine odaklanmanın Türkiye için münhasır bir özellik olmadığı vurgulanmıştır.

Rapora göre Türkiye’de, bakire olmayan kadınların evlenilemez olarak kabul görmeleri ve bu durumun yaygınlaştırılması açık bir tehdit düzeni oluşturmuştur. Bunun sonucunda kadınlar onur verici olarak görülen bu davranış standartlarına uymaya zorlanmışlardır. Türkiye’de birçok yerde, başka yerlerde olduğu gibi, kadınların evlenene kadar bakire olması beklenmektedir. Bu nedenle doktorlardan bekâret kontrolünün yapılması isteklerine sık sık başvurulduğu gözlemlenmektedir. “*Bir kadının evlendiğinde kızlık zarından kan akması çok yaygın bekâret kontrolü*” niteliğinde olduğundan onun ailesinin onurunu da temsil ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, herhangi bir fiziksel yolla kızlık zarı

⁷² Human Rights Watch, *Women's Rights Project "A Matter Of Power State Control Of Women's Virginity In Turkey*, V. 6, Report No: 7 (New York: 1994).

yırılması, cinsel faaliyetle bağlantısı ne olursa olsun, bekâretin kaybedildiğinin kanıtı olarak kabul edilmiş ve bu durum “*ilahi bir kanun gibi benimsenmiştir*”. Bekâretin olmaması gibi bir durum onuru zedelediği için evliklerin daha başlamadan bitmesi ve bakire olmayan kadının toplum tarafından dışlanmasına neden olmuştur.

Raporun, sonuç ve öneriler kısmında 9 önemli uyarı yapılmış ve kişinin talebi olmaksızın bekâret kontrolünün hukuksuzluğuna vurgu yapılmıştır:

- 1) Türk polisi, siyasi ve genel suçlulara kötü muamele yapılmasıyla ilgili derhal durdurulmalı, kadınlar ve kızlar, kendi istekleri dışında zorlamaya tabi tutulmamalıdır.
- 2) Gözaltındaki kadınlara, bekâreti belirleme amacı olmaksızın, tıbbi muayene yapılmalıdır. Bu tıbbi muayenelerde ve tüm cinsel saldırı suçlarının soruşturulmasında olduğu gibi, yasal prosedürlere ve hâkimin veya savcının yetkilendirilmesine bağlı kalınmalıdır.
- 3) Polis, kadınları fuhuş yapmaktan alıkoymak amacıyla soruşturmalar esnasında yasal gerekliliklere uymalıdır. Jinekolojik muayeneler yapmak için yasal onay alınmalı ve asla vajinal muayeneye zorlanmamalıdır.
- 4) Polis görev ve yetkilerini belirleyen yasal mevzuatta, kadınların bekâret kontrolüne tabi tutulması şartıyla mülakat yapılmasına dair herhangi bir madde bulunmamaktadır.
- 5) Kolluk kuvvetleri görev alanlarında yer almayan temeli cinsiyetçiliğe dayalı uygulamalardan vazgeçmelidir.
- 6) Türk yetkililer, ağır ve dayanılmaz bir şekilde insan haklarının kötüye kullanılmasını engellemeli ve uluslararası antlaşmaların gereği olarak bekâret testinin zorla dayatılmasına engel olmalıdır.
- 7) Zorunlu bekâret kontrollerine yönelik yasaklar, kolluk kuvvetlerine, sağlık hizmeti sağlayıcılarına, kamu görevlilerine ve gözaltına alınan diğer kişilere açıkça beyan edilmelidir. Bu yasaklara uymayanlar cezalandırılmalıdır.
- 8) Kanun koyucular; ceza, fuhuş ve kolluk mevzuatının içeriğini ve mevzuatın uygulanmasını detaylı olarak incelemelidir.

- 9) Bekâret kontrolünde keyfi ihlallere karşı kadınların korunmalarını sağlamak için yasal reformlar yapılmalıdır.

6.2. Kızlık Zarı İncelemeleriyle İlgili Türk Tabipler Birliği Etik Kurul Görüşleri

Kızlık zarı incelemeleriyle ilgili Türk Tabipler Birliği Etik Kurul görüşlerine göre⁷³ bekaret; cinsel arzudan münezzeh olarak, fiziksel bakımdan cinsel eyleme maruz kalmama olarak tanımlanmaktadır. Bu kavramın kadına atfedilişi ise “*bakire*” kavramı ile anlamlandırılmıştır.⁷⁴ Kamuoyuna yansıyan ve yer yer toplumda tartışma konusu haline gelen “*Kızlık Zarı İncelemesi*”, bir başka deyişle “*Bekaret Denetimi*”, ülkemizde alışlagelmiş bir uygulama haline gelmiştir. Basit bir şekilde ifade etmek gerekirse bekâret denetiminde amaç: kişinin, (isteğiyle ya da isteği dışında, zorla) cinsel ilişkide bulunup bulunmadığının belirlenmesidir. Bu kontrolü halk dilinde alışlageldiği gibi ifade etmek gerekirse, kişi “*kadın*” mıdır, yoksa henüz bir “*kız*” mıdır?

TTB Etik kurulu tarafından 2011 yılında verilen bilgilere göre tıp kaynakları arasında 1991-2011 yılları arasında uluslararası dergilerde yapılan literatür taramasında “*tek bir vakada üretra cerrahisi için kullanılması dışında, kızlık zarı (himen) gibi bir başlığa rastlanmamıştır.*” Bunun anlamı tıp alanında yapılan bilimsel çalışmalara katkıda bulunan ülkelerde kızlık zarı incelemesinin yapıldığına dair bir bilimsel yayın başlığına rastlanılmamaktadır.⁷⁵

Etik kurul, toplumda kurumların tüzel kişiliklerini tıp alanında kullandıkları ve bireylerin kendi düşüncelerini hayata geçirmeye çalıştıkları, bekaret denetimi ile ilgili olarak görüşünü 12 madde halinde sunmuştur. Bu maddelerin tamamının açıklamasının verilmesi çalışmanın akışını bozacağından bu görüşler derlenerek maddeler halinde aşağıda olduğu gibi sıralanmıştır:

⁷³ *Türk Tabipleri Birliği Etik Kurul Görüşleri*, s. 27.

⁷⁴ McClintock, Anne, “Family Feuds: Gender, Nationalism and the Family”, *Feminist Review*, (USA. 1993). V. 44. pp. 61-80.

⁷⁵ *Türk Tabipleri Birliği Etik Kurul Görüşleri*, s. 27.

- 1) Hekim ve hasta arasındaki iletişim sürecinde, bir takım tıbbi etik ilkelerine uyulması söz konusudur ve kişinin kendi isteği dışındaki “olağan” toplumsal gerekçelerle yapılan kızlık zarı incelemesi sırasında bu ilkelerin hepsi çiğnenmektedir.
- 2) İstisnai patolojik durumlar haricinde, klinik tıpta bir “himen sorunu” bulunmamaktadır.
- 3) Kızlık zarı kontrolü için hekime zorlama yoluyla getirilen kadınlara yönelik kontroller yasal olmamakla birlikte; kişinin kendi rızasıyla muayenesi ise yasaldir.
- 4) Türkiye’deki yasal düzenlemeler bağlamında, “kızlık zarı incelemesinin” hukuksal olarak gerçekleştirildiği durumlar, gerçekte yapılanlara göre çok sınırlı kalmaktadır. Irza tecavüz, alıkoyma gibi durumlarla ilgili adli başvuruların dışında hekimlerin bu incelemeyi yapma konusunda yasal hiçbir yükümlülükleri bulunmamaktadır. Bu incelemeyi yapmak, hukuki açıdan bir suç oluşturmaktadır. Bu kapsamda, hekimin yasal dayanağı bulunmayan bir halde kızlık zarı incelemesinde bulunması, kişinin beden (ve ruh) bütünlüğüne yönelik bir saldırı durumunu oluşturmaktadır. Bu gibi uygulamalarda hekim, yasal yaptırımlarla karşı karşıya kalmayı da kabullenmelidir.
- 5) Adli durumlarda, mesleki etik bakımından, incelenecek bireyin kendisi başta olmak üzere, ilgili kişilerle, onun aile üyelerinin yanında yargıç ve savcı ile işbirliği yaparak uygulamayı kişinin en az zararına olacak biçimde yapması gerekmektedir.
- 6) Adli bir inceleme durumunda, kontrolün hangi hekim tarafından yapılacağı sınırları kanun ve mevzuatla belirlenmemiştir. Her durumda, hekimlerin bu konuda etik açıdan ayrı bir duyarlılık kazanmaları ve bunun için de ruh hekimleri ile işbirliği yapmaları da beklenebilir.
- 7) Kızlık zarı incelemelerinde hekimler, tıbbi bilgilerine başvuru ve danışılan bilirkişi konumundadırlar.
- 8) *“Savcı ve hakimler yasal düzenlemeler bağlamında, kızlık zarı incelemelerinde işlemi başlatan kişi konumundadırlar. Bütün bu kişilerin insan onuru konusundaki yaklaşımları burada kuşkusuz en başta dikkate alınacak noktadır. Konunun hukuk,*

tıp etiği ve deontolojisi, genel olarak da toplumsal düzeyde etik açısından tartışılmasında, duyarlılığın geliştirilmesinde, ilgili eğitimin verilmesinde bu durumun göz ardı edilemeyeceği çok açıktır.”⁷⁶

- 9) Bir takım yasal zorunluluklara dayansa dahi, kişinin bedeni üzerinde kızlık zarı incelemelerinde ilgili kişilerin gerekli duyarlılığa sahip olması ziyadesiyle önemlidir. Yapılacak inceleme sonucunda ortaya çıkabilecek ruhsal problemler toplum bakımından daha büyük problemlerin oluşmasına neden olabilmektedir.
- 10) Bireyin onayı olmaksızın, kızlık zarı incelemesi yapılması ve devlet kurumlarında çalışan görevlilerin, hekimlerin, toplumun tavrı inceleme yapılan kişinin ruh-beden bütünlüğü üzerinde “tasarruf”ta bulunmaları anlamına gelmektedir. Bu durum ise etik ve temel hukuk anlayışıyla bağdaşmamaktadır.
- 11) Bu sorunun sosyo-kültürel ve insan hakları boyutunun uluslararası platformlarda tartışılıyor olması, sorunun uluslararası bir boyuta taşındığının da açık bir ispatıdır.
- 12) *“Hekimlik uğraşının temel işlevi, insan sağlığının korunması ve hastalanan bireylerin tanı ve iyileştirmelerinin gerçekleştirilmesidir. Hekimlerin yaptıkları, yapmak zorunda olduklarını düşündükleri kızlık zarı incelemeleri, bu işlevin çok dışına düşmektedir. Özellikle genç yaştaki kadınların kendilerini toplumda aşağı görmelerinden, yaşamlarına kıymalarına dek uzanan sonuçlar doğuran bu incelemedeki bilirkişilik görevlerini de hekimler dikkatle gözden geçirmek durumundadırlar.”*

6.3. Biyotıp Sözleşmesi ve Hasta Hakları Yönetmeliği

Tıp “ hastalıkları iyileştirmek, hafifletmek veya önlemek amacıyla başvuru teknik ve bilimsel çalışmaların tümü” nü kapsamaktadır.⁷⁷ Tıp ilminin insan üzerinde “uygulanması ile bağlantılı olarak yapılan her türlü müdahale tıbbi müdahale” içerisinde değerlendirilmektedir.⁷⁸

⁷⁶ *Türk Tabipleri Birliği Etik Kurul Görüşleri*, s. 27.

⁷⁷ Hakeri, *Tıp Hukuku*, s. 48.

⁷⁸ Hakeri, *Tıp Hukuku*, s. 44.

Biyotıp Sözleşmesi Ek Protokolü'nün 2.(3) maddesinde “müdahale” terimi şu şekilde tanımlanmaktadır: *“Bu protokolün amaçları bağlamında müdahale terimi; fiziksel müdahaleyi ve ilgili kişinin psikolojik sağlığı açısından risk taşıyan herhangi bir müdahaleyi içerir.”*

Tıbbi müdahale, Hasta Hakları Yönetmeliği'nde⁷⁹: “Tıp mesleğini icraya yetkili kişiler tarafından uygulanan, sağlığı koruma, hastalıkların teşhis ve tedavisi için ilgili meslekî yükümlülükler ve standartlara uygun olarak tıbbın sınırları içinde gerçekleştirilen fizikî ve ruhî girişimi ifade eder” ifadesiyle tanımlanmaktadır.

Aynı yönetmeliğin 11. Maddesinde; *“hasta, modern tıbbi bilgi ve teknolojinin gereklerine uygun olarak teşhisinin konulmasını, tedavisinin yapılmasını ve bakımını istemek hakkına sahiptir. Tababetin ilkelerine ve tababet ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı veya aldatıcı mahiyette teşhis ve tedavi yapılamaz”* denilmektedir. 12. maddede ise tıbbi gereklilikler haricindeki müdahale yasağı değerlendirilmiş ve *“Teşhis, tedavi veya korunma maksadı olmaksızın, ölüme veya hayati tehlikeye yol açabilecek veya vücut bütünlüğünü ihlal edebilecek veya akli veya bedeni mukavemeti azaltabilecek hiçbir şey yapılamaz ve talep de edilemez”* ifadesiyle tanımlanmıştır.

Belirtilen sözleşmeler bağlamında hukuken bir değerlendirme yapılması durumunda; birey sağlığına ve onun vücut bütünlüğüne yönelik her müdahale, (doktor müdahalesi de dahil olmak üzere), hastanın kişilik haklarının ihlali olarak tanımlanmıştır. Kişinin, vücut bütünlüğünü ve sağlığını korumak amacıyla hekimler tarafından yapılan müdahaleler ancak aşağıda belirtilen şartların oluşması halinde hukuka uygun olabilmektedir:

1. *“Hekimlik mesleğini icraya yetkili kişiler tarafından uygulanması,*
2. *Aydınlatılmış hastanın rızası ve*
3. *Tıp biliminin verilerine göre gerekli ve bu verilere uygun tıbbi müdahale.”*

Yapılan tıbbi müdahalelerin bireylerde oluşturabileceği muhtemel olumsuz etkiler göz önünde bulundurularak; tıbbi müdahale hakkı güven ve yetki kavramları bağlamında

⁷⁹Resmî Gazete, 01.08.1998, Sn.: 23420; Ek: RG-8/5/2014-28994.

hekim başta olmak üzere diğer sağlık personellerine verilmiştir. Bu yetkiyle gerek bireyin gerekse toplumun korunması hedeflenmiştir.⁸⁰

Sonuç olarak bir kişinin hayatını kurtarmak ya da kişiyi sağlığına kavuşturmak amacıyla, uzman bir hekim eliyle gerçekleştirilen tıbbi müdahalelerin hukuka aykırılık durumunun oluşmaması için hasta kişiyi rızasının olması elzemdir. Tıbbi müdahaleye rıza gösterilmesi ise, bireyin yaşam hakkı da dahil olmak üzere sosyal ve manevi hayatı üzerindeki haklarla yakından ilgilidir.

İnsanın dünyaya gözünü açtığı andan itibaren sahip olduğu haklar; vazgeçilemez, devredilemez olup hukuka-ahlaka aykırı olarak sınırlandırılmamaktadır. Bu haklar bireyin mutlak haklardır. Bu hakların ihlali halinde ise hukuka aykırılık ortaya çıkmaktadır, bu durum Medeni Hukuk açısından mutlak hakkın ihlali olarak değerlendirilir ve haksız fiil olarak adlandırılır. Anayasamızda bir kişinin vücut bütünlüğünü koruyan temel hakları, bireyin temel hakları arasında tanımlanmış ve teminat altına alınmıştır.

6.4. Kızlık Zarı Muayenesini Yasaklayan Uluslararası Sözleşmeler

Yapılış amacı kapsamında genital muayene, büyük ölçüde cinsiyet ayrımcılığına yol açmakta, beden bütünlüğüne aykırı olmakta ve özel hayata müdahaleye neden olmaktadır.

Ülkemizin de taraf olduğu sözleşmelerden BM Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nde, "kızlık zarı muayenesi" kişinin onurunu zedeleyen ve kişinin temel haklarını ihlal eden hukuksuz bir uygulama olarak kabul edilmiştir. AİH Sözleşmesi bu tür kontrolleri özel yaşama saygı kapsamında karara bağladığından, kadının aşağılanarak ruhsal olarak çökertildiği, özel yaşamının ihlal edildiği gerekçesiyle sözü geçen sözleşmeye aykırı görülmektedir. Buna ek olarak, kızlık zarı muayenesi; "CEDAW"⁸¹ "Pekin

⁸⁰ Hakeri, Tıp Hukuku, s. 183-184.

⁸¹ *Resmi Gazete*, 25.06.1985, Sn.: 18792.

Deklarasyonu”⁸², “Kahire Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı”,⁸³ “B.M. Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi”⁸⁴ kararlarına da aykırıdır. Türkiye ise belirtilen uluslararası sözleşmeleri imzalayarak kabul etmiş ve bunların gereğini uygulama taahhüdünde bulunmuştur.

1999 yılında düzenlenen Dünya Sağlık Asamblesi’nin sonuç bildirisinde kadın ve kız çocuklarına karşı cinsiyeti gözeterek yapılan uygulamalardan kaçınılması ve vazgeçilmesi belirtilmiş, uygulamaların mutlak suretle engellemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda “kızlık zarı muayenesi” kadına yönelik şiddet kapsamında değerlendirilmiştir. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başta olmak üzere, hiçbir uluslararası mahkeme bekâret muayenesini geçerli delil olarak kabul etmemektedir. Tecavüze maruz kalmış veya tacize uğramış kadının bakire olup olmaması durumu işlenen suçun niteliğinde herhangi bir değişim meydana getirmediğinden, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne açılan davaların tamamında red kararı verilmiştir. 1998’de sağlık kuruluşlarının tamamına Sağlık Bakanlığı tarafından gönderilen Hasta Hakları Yönetmeliği’nde, bireyin rızası olmaksızın beden bütünlüğüne dokunulamayacağı ifade edilerek, bekâret muayenesi yapılmaması özellikle belirtilmiş olup, genelgeye aykırı faaliyette bulunan sağlık personeline hukuki işlem yapılacağı belirtilmiştir.

1998 yılında Türk Tabipler Birliği Etik Kurulu tarafından hazırlanan raporda, bekâret kontrolü kadının cinsel kimliğine bir saldırı olarak ifade edilmiştir. Ayrıca bu muayenenin yasal dayanağının olmadığı ve etik ilkelerinin de çiğnendiği belirtilerek, hekimlerin hukuka aykırılık teşkil eden bu muayeneyi yapmamaları tebliğ edilmiştir. Hasta Hakları Bildirgesi, tıbbî etik kurallar, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve uluslararası bağlayıcı

⁸² Nazan Moroğlu, “Kadının İnsan Haklarına Yönelik Uluslararası Sözleşmeler”, *Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri*, (İstanbul: 2013), s. 27-39.

⁸³ Ayşe, Akın, “Dünya Nüfusu ve Kalkınma Konferansı Özet Raporu”, (Ankara: Sağlık Bakanlığı A.Ç.S., AP Genel Müdürlüğü Yayını, 1994); Ayrıca bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Özgür Karaca Bozkurt, *Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı (ICDP, 1994) Eylem Programı’nın Türkiye’de Uygulanan Sağlık Politikalarına Yansımalarının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İncelenmesi*, (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2011).

⁸⁴ İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi, *Kadına Yönelik Cinsel Şiddete Karşılaştırmalı Hukukun Yaklaşımı* (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2002).

sözleşmeler hekimlerin kişinin rızası olmaksızın kimseyi muayene ve tedavi etmesinin yasal olmadığını belirtmektedir.⁸⁵

Bu görüşler doğrultusunda, kızlık zarı muayenesi bireyin özgür iradesi olmaksızın yapılırsa insan haklarına ve tıbbî etiğe aykırılık teşkil etmektedir. Buna ek olarak muayene, insan haklarına saygı ilkesinin ihlaline neden olmaktadır ve diğer önemli bir ilke olan hasta sırrının 3. kişilerle paylaşılması gibi önemli bir ihlali de ortaya çıkarmaktadır. Burada dikkat edilecek husus, muayene sonrası, bilgilerin kurumlara sözlü ve yazılı aktarılması halinde, tıbbî etiğin çiğnenmesi gibi tıbbi etiğe aykırı bir durumun oluşmayacağıdır.

⁸⁵ Noyan, *Türk Ceza Kanunu*, s. 627-630.

BÖLÜM II

HUKUKİ AÇIDAN KIZLIK ZARI DİKİMİ

1. Tıp Hukuku Açısından Kızlık Zarı Dikimi

“Tıp Hukuku”, sağlık hukukun bir dalı olarak, tıbbın uygulanmasından kaynaklanan sağlık personelinin hak ve yükümlülükleri, yasal sorumluluğu, hasta hakları, ilaç hukuku, medikal hukuk gibi konuları ele alan hukuk dalıdır. Tıbbi müdahale kavramının tanımlanmasında ise farklılıklar bulunmakla birlikte, Hakeri tarafından tıp biliminin insan üzerinde uygulanması ile bağlantılı olarak yapılan her türlü müdahale olarak tanımlanmıştır.⁸⁶

Her tıbbi müdahalede hukuka uygunluk şartının olması söz konusu olup, tıbbi müdahalenin hukuka uygunluk şartları tıbbi müdahalenin meşruluğu açısından gereklidir. Bu şartlar şunlardır:

1. Tıbbi müdahale “*tıp mesleğini icraya yetkili kişiler tarafından*” uygulanabilir.
2. Müdahalede “*aydınlatılmış hastanın rızasının*” olması gerekir.
3. Müdahale “*tıp biliminin verilerine göre gerekli ve bu verilere uygun*” olmalıdır.

“Tıp biliminin insan üzerinde uygulanması ile bağlantılı olarak yapılan her türlü müdahale” tıbbi müdahale olarak tanımlandığından kızlık zarı dikimi de tıp hukuku bakımından tıbbi müdahale kapsamında değerlendirilebilir.

Yukarıda belirtilen maddelerin kızlık zarı dikimi açısından değerlendirilmesi tıp hukuku açısından aydınlatıcı olacaktır. Kızlık zarı dikimi ülkemizde genellikle jinekologlar tarafından yapılmaktadır. Ancak yasal mevzuatlar kızlık zarı dikimini zorunlu ve gerekli bir müdahale olarak belirtmediğinden, bu müdahaleyi yapan hekimler yaptıkları müdahaleyi kişinin kendi isteğiyle genital bölgeye yapılan estetik bir müdahale olarak tanımlamaktadırlar.

Hukuka uygunluk bakımından 3. Madde göz önünde bulundurulduğunda, tıbbi müdahalenin, tıp bilimine göre zorunlu (gerekli) olması durumu söz konusudur. Bu

⁸⁶ Hakeri, Tıp Hukuku, s. 45.

duruma tıp literatüründe “endikasyon” şartı adı verilmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2014/12-103 K. 2014/552 T. 9.12.2014 kararında endikasyona dikkat çekmiştir: *“Doktor, doktorluk mesleğinin gerektirdiği yükümlülükler ile tıp biliminin geçerli kurallarına uygun olarak müdahale yapmalı, tıbbın ilke ve prensiplerine aykırı teşhis ve tedavi yapmamalıdır. Doktorun müdahalesi öncelikle endikasyon da denilen tıbbi bir gereklilik sebebiyle teşhis, tedavi ve hastalıktan korunma gibi sebeplerle yapılmalıdır. Bu zorunluluk anayasanın 17. Maddesinde de vurgulanmıştır.”*

Kızlık zarı dikimi Endikasyon şartı kapsamında değerlendirildiğinde bu müdahalede tıbbi bir zorunluluğun söz konusu olmadığı görülmektedir. Kızlık zarı dikimi endikasyon şartına uyum sağlamadığından bu müdahalenin yapılışı Türkiye’de yasal bir boşluk olduğunu işaret etmektedir.

Türkiye, “Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi” ne taraf ülkelerden birisi olmakla birlikte, sözleşme, tıbbi müdahalenin ilgili kişiye, baskı altında kalmaksızın ve bilgilendirilme sonrasında yapılabileceği belirtilmektedir. (BTUBİHİHKS Md.5).

Özgür iradesiyle karar verebilme yeteneği olmayan bireylerde ise durum farklıdır. Bu durumlarda tıbbi müdahale sadece kişinin yararı için yapılabilmektedir (BTUBİHİHKS Md.6/1). Tıbbi müdahaleye izin verme yeteneği olmayan küçüğe veya akli durumu müsait olmayan birisine, yalnızca yasal temsilcisi konumunda olan kişi veya kurumun izniyle müdahale yapılabilmektedir (BTUBİHİHKS Md. 6/2). Bu gibi durumlarda yapılacak kızlık zarı dikimlerinin bazı sorunlara yol açması olasıdır. 18 yaşından küçük bir kişinin böyle bir müdahaleye maruz kalması durumunda çocuğa cinsel saldırı suçunun gizlenmesi gibi bir durum da ortaya çıkmakta ve müdahaleyi yapan doktor da “suçu bildirmeme suçuna” ortak olabilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda: “Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz” (Md.17/2) hükmü mevcuttur. Bu yasal düzenlemeyle kişinin vücut dokunulmazlığı teminat altına alınmıştır.

2. Özel Hukuk Açısından Kızlık Zarı Dikimi

Bakire olmadığı suçlamasıyla evlendiği günün gecesinde hakarete uğrayıp, darp edilen, akabinde babasının evine gönderilmek suretiyle hem kendisi hem ailesi aşağılanan, toplum içinde küçük düşürülen hatta intihara azmettirilen ya da öldürülen mağdur kadınlara ne yazık ki günümüz Türkiye'sinde de rastlanılmaktadır. Günümüzdeki tıbbi gelişmeler ışığında, kızlık zarı yapay olarak yeniden üretilirken, tüketici kültürü toplumlarında bekaret bile, *“onu kaybedenlerin artık ironik bir şekilde ödeyebilecekleri ve kolayca geri alabilecekleri bir mal olarak ortaya çıkmıştır”*.⁸⁷

Kızlık zarı sağlam olmayan kadının evlenmesi durumunda karşılaşılabilecek potansiyel tehlike bazı kadınların kızlık zarı diktirme (hymenoplasty) operasyonlarına başvurmalarının ana nedenidir. Kişinin bedeni üzerinde tasarruf hakkı bulunması kapsamında hukuken bu operasyonu yaptırma konusunda herhangi kısıtlayıcı kanuni bir engel mevcut değildir. Kızlık zarı dikimiyle direkt bağlantılı olmasa da, Medeni Kanun'da bu konuyla ilgili tartışma konusu yapılabilecek yoruma açık iki kanun maddesi bulunmaktadır.

İlki, Medeni Kanun'un evlenmeyi düzenleyen maddeleri arasında yer alan, evliliğin iptali hususunda, yanılma başlığı altında düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun, 149/2 maddesinde⁸⁸ yanılarak evlenme durumu düzenlenmiş ve böyle bir durumun ispatlanması durumunda eşlerden herhangi birisinin boşanma davası açabileceğine hükmedilmiştir.

Diğer ilgili kanunun, 150/1 maddesi “aldatma” başlığı altında şu şekilde düzenlenmiştir: *“...Eşinin namus ve onuru hakkında doğrudan doğruya onun tarafından veya onun bilgisi altında bir başkası tarafından aldatılarak evlenmeye razı olmuşsa...”* eşlerden birinin boşanma davası açabileceğine hükmedilmiştir.

Belirtilen her iki madde de eşin diğer eşini yanılması veya aldatmasının, boşanma gerekçesi olabileceğinden bahsedilmiştir. Kadının kızlık zarını diktirmiş olduğunu eşine

⁸⁷Aytemiz, “Lost and Found Virginity: A Critical Look to the “Reappearing Hymen” in Consumer Culture”,s. 102.

⁸⁸ “...Kişi evlenmeyi hiç istemediği veya evlendiği kişiyle evlenmeyi düşünmediği halde yanılarak bu evlenmeye razı olmuşsa...” ya da “...eşinde bulunmaması onunla birlikte yaşamayı kendisi için çekilmez bir duruma sokacak derecede önemli bir nitelikte yanılarak evlenmişse...”

söylemeden onunla evlenmesi ve böyle bir durumun kişinin beyanı veya farklı bir maddi delil ile ortaya çıkması durumunda, yargıya intikal edebilecek dava konularının yukarıda belirtilen ilk madde üzerinden değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü kızlık zarı diktirmeyi engelleyen herhangi bir kanun maddesi bulunmadığından böyle bir durumdan dolayı böyle bir davanın görülebilmesi kanunen mümkün değildir.

Öncelikle, “*evlenme vaadi ile kızlık bozma*”, “*kızlık zarı diktirme*”, “*bakire çıkmama gereğiyle boşanma*” gibi dava konularında günümüzde yürürlükte olmayan ve yeniden düzenlenen kanun maddeleri de muayeneyi zorlaştıran hükümlere sahiptir.⁸⁹

Medeni Kanunu’nun 149. ve 150. maddelerinde bireylere sözleşme serbestisi tanınmaktadır. Bu maddeler doğrultusunda evlenecek bireyler kendilerine uygun kişileri seçmekte ve kendi isteğine uygun kişi kriterini belirlemekte ve bu kriterler çerçevesinde evlenmekte özgürdürler. Ancak bireylerin kendi aralarında yaptıkları sözleşmeye uymayan veya yalan beyana dayalı bir durumun ortaya çıkması durumunda aldatma durumu söz konusu olabilmektedir. Bu konu iki farklı boyutta değerlendirilebilir:

Öncelikle, evlenmeden önce kadının, “*kızlık zarı olarak bilinen dokusunun zedelenmiş olması ayıp veya namussuzca bir davranış mıdır ve bir erkek, evleneceği kadında kızlık zarının zedelenmemiş olmasını arama hakkına sahip midir?*” hususu değerlendirilmelidir. İkinci tartışma konusu, hukuki olarak değerlendirildiğinde kadının, kızlık zarının zedelenmiş olduğu gerçeğini evleneceği veya evlendiği erkekten gizlemesi, hukuken aldatma olarak nitelendirilebilir mi? Bu durumun da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Erkeklerin evlilik öncesi cinsel birliktelik yaşamış olmaları halinde bu durumu ortaya koyan fiziki bir emare bulunmamasına karşın kadının ilişki durumunu ispatlayabilecek kızlık zarı tek fiziki emaredir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda evlilik öncesinde fiziki olarak ispatlanamasa da erkeğin yalan beyanı gibi bir durum söz konusuysa, bu durum ilerleyen zaman içerisinde herhangi bir kişinin şahitliğine dayalı olarak ispatlanabilir. Kadın ise evlilik öncesinde kızlık zarı dikimi yaptırıp karşı cinse yalan

⁸⁹Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2009/4-273, K. 2009/314, T. 1.7.2009, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.html>. [Erişim 01.12.2019].

beyanda bulunmuş ise bu durum kadının yaşadığı ilişkinin ispatını önleyici bir vazife görür. Erkeğin durumunda olduğu gibi zaman içerisinde herhangi bir şahitlik durumu erkeğin yalan beyanının ortaya çıkması gibi bir tesir gösteremeyebilir. Çünkü kadının eşinde, evlendiği kişinin kızlık zararının korunduğuna dair bir inanç oluşmuştur. Bu gibi bir durum Türkiye’de bugüne kadar yargıya intikal etmemiş olmakla birlikte, kızlık zarı dikimi yapan kişi veya kişilerin şahitliği durumunda kadının yalan beyanda bulunması veya eşinin iradesini sakatlamak suretiyle aldatması bakımından husumet doğabilir.

Konuya kadın hakları bakımından yaklaşıldığında, “Kadınla ilgili her hukuki probleme, önce kadın açısından bakma gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bakire bir kadın ve bakire olmayan bir kadın arasında hukuki bakımdan bir ayrım söz konusu olmadığından bekaret kadına hukuki bakımdan bir değer atfetmemektedir.

Örnek bir davada mağdur olduğu iddiası ile şikâyetçi olan şahıs, evlendiği ilk gece genç kızın ailesinin evine giderek kızlarının bakire olmadığını bildirmiştir. H.S. bakire olmadığı iddiasıyla İ.S.’ye boşanma davası açmıştır. Evlilik sözleşmesinde bekâret gibi bir özellik aranmadığı, bakire olmama ithamının kişiyi rencide edici bir durum olduğu savunması yapılmıştır. Mahkemece kadın için genital muayene yapılmasına karar verilmiştir.⁹⁰ Bu davada her ne kadar kadın lehine karar verilmişse de genital muayene kişinin rızası olmaksızın yapılmıştır. Aynı davada ilişki esnasında kadının kızlık zararının zarar görmemiş olması ve daha sonra yapılan genital muayenede kızlık zararının sağlam

⁹⁰ “Dava dosyasına göre, görücü usulü evlenen İ.S. ile H.S.’nin düğün gecesinin ardından İ.S. de avukatı Mahmut Aslan aracılığıyla, Ankara 4. Aile Mahkemesi’ne 200 bin TL’lik maddi-manevi tazminat talebiyle karşı boşanma davası açtı. Dava dilekçesinde, evlilik birliğinin kurulması için kadının bakire olmasının mevzuatta hiçbir şekilde zorunlu kılınmadığı hatırlatılarak, “Bu durumun kadının onurunu kırıcı bir durum olduğu aşikâr” dendi. Mahkeme, genç kızın bakire olup olmadığı konusunda rapor alınmasına karar verdi. Alınan raporda İ.S.’nin bakire olduğu anlaşılmaması üzerine, damat H.S.’nin tam kusurlu olması gerekçesiyle açtığı dava reddedildi. Genç kadının açtığı boşanma davası kabul edilerek tarafların boşanmasına karar verildi. İ.S.’ye 350 TL yoksulluk nafakası ve yeni bir hayat kurmakta çekeceği zorluklar nedeniyle de 15 bin TL tazminat ödenmesine de hükmetti. Mahkeme ayrıca “başka birisiyle cinsel ilişkiyle girmekle itham edildiği, evden kovulduğu, bakire olup olmadığı yönünde rapor alınmaya zorlandığı, bu nedenle yaşadığı manevi acı ve ıstırap” gerekçesiyle İ. S.’ye 20 bin TL de manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir”, *Hürriyet* “Bekâreti için rapor aldı: Kanlı çarşaf davası”, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bekareti-icin-rapor-aldi-kanli-carsaf-davasi-40495349> [Erişim 23.09.2019].

olması, tek bir ilişkiyle kızlık zarının zarar göremeyebileceğine yönelik önemli bir delildir.

Çalışmanın içeriği ile alakalı başka bir dava⁹¹ manevi tazminata yöneliktir: *“Davacılarından Fatma, davalının, kendisi ile evlenme vaadi ile cinsel ilişkiye girip kızlığını bozduğunu, bir hafta sonra kendisini terk ettiğini, bu sebeple sağlığının bozulduğunu, halen tedavi altında olduğunu”* ifade edip davacı olmuştur.

Davacı, davaya konu olan olayın meydana geldiği 2004 yılında reşit olup kendi kararını verebilecek yaştadır. Dava ettiği kişiyle, resmi nikâhı olmadan önce kendi iradesi ile ilişki yaşamıştır. Buna karşın evlilik vaadi ile kandırıldığını ve kızlığının bozulduğunu iddia ederek manevi tazminat istemiyle davacı olmuştur. Davaya bakan mahkeme ise, 5237 sayılı TCK da “ergin ve mümeyyiz kişiler arasında evlenme vaadi ile kızlık bozmanın” suç olmaktan çıkarıldığını gerekçe olarak sunarak, bu durumun bir suç olmadığını belirtmiştir. Buna ek olarak, dava; *“ceza yasalarında suç olarak düzenlenmemesi olgusu, hukuk yargılaması açısından o eylemin haksız eylem olarak nitelendirilmesine engel oluşturamayacağı”* belirtilerek davacı Fatma lehine sonuçlanmıştır.

Yapılan temyiz başvurusuna binaen mahkeme kararının HGK tarafından değerlendirilmiş, *“evlenme vaadi ile kızlık bozulduğu iddiası ile davacı kadın lehine manevi tazminata karar verilmesinin yasal dayanağı ve koşulları bulunmadığı”* savunulmuştur:

“Toplumumuzun geleneksel yapısı ve tarafların yaşadıkları sosyal çevre de gözetildiğinde; davalının davranışları ve iknası sonucunda, evlenecekleri inancına kapılan davacının, taraflar arasında meydana gelen yakınlaşma sonucunda cinsel ilişkiye girerek kızlığının bozulması olgusunun toplumda açığa çıkması halinde, gelecekte onun yeni bir evliliğe adım atarken kendine olan güvenini sarsacağı, belki de evleneceği insan veya çevresindekiler tarafından böyle bir durumun varlığının aleyhine kullanılacağı, kaçınılmaz bir gerçektir” ifadesinde bulunularak davacı lehine karar verilmiştir. Davanın karşı oy yazısında: *“TMK’nın (3/2) maddesine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyi niyet iddiasında bulunamayacağı gibi, TMK’nın (2/2) maddesine*

⁹¹ Hukuk Genel Kurulu (2009), Esas No: 2009/4-273, Karar No: 2009/314

göre de böyle bir kimseyi hukuk düzeni korumaz.” Bu karardan da anlaşılacağı üzere CMK’da yer alan beden muayenesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere, Ceza Hukuku ve Medeni Kanun’a göre kızlık zarı kontrolü yapılmamakta ve kişinin kendi talebi olmadığı müddetçe bu yönde bir karar alınmamaktadır. Karar kişilerin kendi rızasıyla yaşadığı ilişki üzerinden değerlendirilmektedir. Dolayısıyla toplumsal baskı ya da bekâret kontrolü amacıyla yapılan beden muayenesi ve vücuttan örnek alma işlemleri CMK’nın 75 ve 76’ncı maddeleri kapsamında değerlendirilemez.⁹²

Kızlık zarı dikimi yapan bir hekime karşı ancak haksız fiil ya da sözleşmeye aykırılık varsa ya da vekâletsiz iş görme söz konusuysa kızlık zarını diktiren hasta tazminat talebinde bulunabilir.

Hukuka aykırılık teşkil eden bir fiil nedeniyle bir kişi zarar görür ise, kişi manevi ıstırabının telafisi amacıyla manevi tazminat davası açabilmektedir. Boşanma durumunda, kanuni şartlar oluşmuşsa, zarar gördüğünü iddia eden kişi karşı taraftan maddi ve/veya manevi tazminat talep edebilmektedir. Türk Medeni Kanunu’nun 174. Maddesi’nde konu ile alakalı hukuki düzenleme: *“Mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu taraf, kusurlu taraftan uygun bir maddî tazminat isteyebilir.”* şeklindedir. Evlilik neticesinde maddi ve manevi ortaklık söz konusu olmakta ve boşanma durumunda maddi ve manevi ortaklık sona ermektedir. Bu nedenle ki, boşanma sonucunda maddi ve manevi zararlar ortaya çıkabilmektedir. Boşanmada kusurunun olmadığını veya az kusuru olduğunu iddia eden eş, diğer eşten menfaatlerinin tazmin edilmesini talep edebilir. Bu düzenlemeler ışığında, eşinin bekâret durumu hakkında aldatıldığını düşünen koca, boşanma davasında bu konuya istinaden yaşanan huzursuzlukların evlilik birliğini telafisi olmayacak şekilde bozduğunu iddia edip boşanma talep ederken, uğradığı maddi ve manevi zararların tazminini de mahkemeden talep edebilir, bu talebe hukuken bir engel yoktur.

Türkiye’de kızlık zarı dikimi ile ilgili konular yargıya pek intikal ettirilmediğinden çalışmanın içeriği ile bire bir uyum sağlayan emsal karar bulunmamakta, lakin ceza

⁹² Recep, Doğan, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alma”, *TBB Dergisi*, 2019, S. 142, s. 97.

hukuku açısından bazı yol gösterici kararlar bulunmaktadır. Ancak Fransa’da belirttiğimiz hususlara tamamen uymasa da, bakire olduğu iddiasıyla aldatıp evlenme konusunda bir yargı kararı mevcuttur. Fransa’nın Lille kentinde 2006 yılında tanışan çift, evlenmiş fakat zifaf gecesinde kadının bakire çıkmadığını iddia eden eş, nikâhın geçersiz sayılması gerektiğini belirterek mahkemeye başvurmuştur. Yapılan yargılama neticesinde, mahkeme, “kadının nikâh öncesi cinsel yaşamıyla ilgili dürüst davranmadığını belirterek, evliliğin yalan üzerine kurulamayacağına” karar vermiştir. Mahkeme kararının gerekçesini ise Fransız Medeni Hukuku’nda yalan beyanda bulunarak “eşini aldatma” maddesine dayandırıldığını belirtmiştir.⁹³ Kızlık zarı dikiminde de suni bekâret oluşturulduğu açık bir gerçektir. Bu nedenledir ki, böyle bir durumun söz konusu olduğu bir evlilik gerçekleşir ve delillerle durumun ispatlanması söz konusu olursa, konu evliliğin iptali açısından değerlendirilebilir.

3. Ceza Hukuku Açısından Kızlık Zarı Dikimi

3.1. Genel Olarak

Şu an yürürlükte olmayan 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda bulunan; ancak Avrupa Birliği Uyum Yasaları kapsamında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda bulunmayan bir hüküm; direkt kızlık zarı mevhumu ile ilgiliydi. 765 Sayılı (mülga) Türk Ceza Kanunu 423. madde’de: “*Her kim on beş yaşını dolduran bir kızı alacağım diye kandırıp kızlığını bozarsa altı aydan iki seneye kadar hapsolünür. Evlenme vukuu halinde dava ve ceza tecil olunur; beş sene içinde koca aleyhine boşanmaya hükmolunursa hukuku amme davası avdet eder ve evvelce ceza hükmolunmuşsa çektirilir*” hükmü bulunmaktaydı.⁹⁴ Bu hüküm nedeniyle, kaçırılan ve ırzına geçilen, dolayısıyla da “namusu

⁹³ Sondakika.com, “Bakire Çıkmayan Müslüman Gelinin Nikahı Geçersiz”, <https://www.sondakika.com/haber/haber-bakire-cikmayan-musulman-gelinin-nik-hi-gecersiz/> [Erişim Tarihi: 27.01.2020].

⁹⁴ “Kadınlar aleyhine işlenen suçların düzenlenmesinde, kadın örgütlerinin çabaları etkisi görülmüştür. 765 sayılı Türk Ceza Kanununda kadınların aleyhine olan hükümlere 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer verilmemiştir. Örneğin, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda [Madde: 423] evlenme maksadı ile zorla kaçırılan ve cinsel saldırıya uğrayan kadınla erkeğin evlenmesi halinde, cezanın çektirilmesi erteleniyor, taraflar beş yıl içinde boşanmadığı takdirde ceza ortadan kalkıyordu. Kadını zor durumda bırakan bu kanun nedeniyle kadın, namusu kirlendi gerekçesi ile istemediği bir kişi ile evlenmek zorunda kalıyordu. Bu düzenlemeye 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yer verilmemiştir” (TBMM Adalet Komisyonu, “CMUK

kirlendi” kabul edilen kadın, failin ceza almaması için, kendisine cinsel saldırıda bulunan suçlu ile evlilik yaptırılarak bir kere daha mağdur ediliyordu. Neyse ki yeni ceza kanununda bu madde yer bulmadığından, kadına karşı işlenen suçlarda; bir fiille kadının defalarca mağdur edilmesinin de önüne geçilmiştir.

TCK’da genital muayene maddesine geçmeden önce kızlık zarı muayenesi hukuksal boyutuyla incelendiğinde, bu muayenenin, anayasanın 12, 17 ve 20. Maddelerine aykırılığı tespit edilmektedir⁹⁵.

Anayasanın:

- 1) 12. maddesi, bireyin “*kişiliğine bağlı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez hak ve hürriyetlere*” sahip olduğu,
- 2) 17. maddesi, “*tıbbî zorunluluklar dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağı*” ve
- 3) 20. maddesi ise kişinin “*özel hayat ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu*” hükümlerini içermektedir.

TCK’nın 287. maddesi “*Yetkili hakim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur*” demektedir. TCK’nın 287. maddesi “genital muayeneyi” konu almakta olup, kanuna aykırı olarak genital muayene yapılmasını suç olarak tanımlanmıştır. Yetkili hâkim ve savcı kararı olmadan, bireyi muayeneye gönderen ve bu muayeneyi yasal düzenlemelere aykırı olarak yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunmaktadır. Burada istisna olarak, “*bulaşıcı hastalıklar dolayısıyla kamu sağlığını korumak amacıyla*” kanunda öngörülen hükümlere uygun olarak muayeneler yapılabilecektir.

ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Görüşmeleri”, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.mv_goruntule?pTutanakId=13987 [Erişim 01.11.2019].

⁹⁵ Noyan, Türk Ceza Kanunu, Ankara: 2005, s. 627-628.

Bu madde üzerine 16.09.2004 tarihinde TBMM’de CHP Grubu adına söz alan Canan Arıtmın TCK’da yer alan bu maddenin, Anayasa’nın 10.,12.,17., ve 20. maddelerine⁹⁶ aykırılığını açıklamıştır.⁹⁷

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 17/f.II Maddesi uyarınca “Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tâbi tutulamaz” denilmektedir. Kişiye sıkı sıkıya bağlı kişilik

⁹⁶ Ayrıca günümüzde yürürlükte olmayan kanun maddeleri de kızlık zarının kontrolünü zorlaştırmaktaydı. TMK’nın 8. maddesine göre, “Her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar hukuk düzeninin sınırları içinde haklara ve borçlara ehil olmada eşittir.” TMK’nın 9. maddesine göre, “Fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi filleri ile hak edinebilir ve borç altına girebilir.” TMK’nın 10. maddesine göre, “Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır.” TMK’nın 11. maddesine göre, “Yaş küçüklüğü, akıl hastalığı sarhoşluk ve bunlara benzer sebeplerden biri ile akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes bu kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir.” TMK’nın 3/2 maddesine göre, “Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyi niyet iddiasında bulunamaz.” TMK’nın 2. maddesine göre, “Herkes, haklarını kullanırken borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.” TMK’nın 24/1. maddesine göre, “Hukuka aykırı olarak kişilik haklarına saldırılan kimse hakimden saldırılara karşı korunmasını isteyebilir.” BK’nın 23. maddesine göre, “Akit yapılırken esaslı bir hataya duçar olan taraf o akit ile ilzam olunamaz.” BK’nın 25. maddesine göre, “Hataya duçar olan taraf hüsnüniyet kaidelerine muhalif bir surette ona istinat edemez.” BK’nın 28. maddesine göre, “Diğer tarafın hilesi ile akit icrasına mecbur olan tarafın hatası esaslı olmasa bile o akit ile ilzam olunmaz.” BK’nın 29. maddesine göre, “Eğer iki taraftan biri diğer tarafın yahut üçüncü bir şahsın ikrahiyle (zoruyla) bir akit yapmış olursa, kendi hakkında lüzum ifade etmez.” BK’nın 47. maddesine göre, “Hâkim hususi halleri nazara alarak cismani zarara duçar olan kimseye manevi zarar namı ile adalete muvafık tazminat verilmesine karar verebilir.” BK’nın 49/1. maddesine göre, “Şahsiyet hakkı hukuka aykırı bir şekilde tecavüze uğrayan kişi, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat namı ile bir miktar para ödenmesini dava edebilir” (Türk Medeni Kanunu Md.150/1).

⁹⁷ “Mahkemelerin ya da ailelerin zoruyla yapılan bekâret kontrolleri, kadınların intihar etmelerine ya da namus adına öldürülmelerine neden olabilecek kadar ağır sonuçları olan uygulamalardır. Bu muayeneye maruz kalan kadın, fiziksel ve psikolojik bir sarsıntı yaşar. Yapılan bir bilimsel araştırmaya göre, istekleri dışında kızlık zarı muayenesine götürülen genç kızların yüzde 30’u intihara teşebbüs etmiş, bunların beşte 1’i de ölümle neticelenmiştir. Zaten, bekâret kaybı söz konusu olduğunda, pek çoğu da namus temizleme adına öldürülmüştür. Hayatta kalanların yüzde 93’ünde, bireylerin tüm yaşamlarını olumsuz etkileyecek psikolojik bozukluklar tespit edilmiştir; yani, kadının beden ve ruh bütünlüğü bu incelemeyle bozulur. Sağlığın tanımı, basitçe, kişinin bedensel, fiziksel, psikolojik olarak tam bir iyilik halidir. Dolayısıyla, bu muayene, kadın sağlığına yönelik değildir. Kadına yönelik şiddet, genellikle şöyle tanımlanır: Kadının fiziksel, cinsel ve psikolojik yönden zarar görmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması olası eylemler ve kadının maruz kaldığı cinsiyet ayırımına dayalı her türlü şiddeti kapsamaktadır. Kadının istemi dışında yapılan bu muayene, kadının kendi bedeni üzerindeki söz hakkını ortadan kaldıran, fiziksel, cinsel, sosyal ve ruhsal sonuçları açısından kadına yönelik bir şiddettir. Türk Tabipler Birliği Etik Kurulu raporu ve pek çok uluslararası belge, bu muayeneyi aynen bu cümleyle tanımlar. Önce insanı ele alan, insan haklarını gözetken, çağdaş bir yasa hazırlanırken, siyasî bir irade ve kararlılıkla ayırmıcılığa göz yuman, insan haklarını ihlal eden, kadını ikincilleştiren tüm toplumsal normların değiştirilmesi gerekir. Bu tasarı bir firsattı; ama ne yazık ki, bunu, bu fırsatı kullanamıyoruz”, (Noyan, Türk Ceza Kanunu, Ankara: 2005, s. 627-628).

haklarını düzenleyen medeni kanunumuz; kişilik haklarını, hem dış müdahalelere hem de kişinin kendisine karşı koruyucu bir niteliğe sahip hükümler içermektedir.

TMK 23. maddede: “*Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlayamaz. Yazılı rıza üzerine insan kökenli biyolojik maddelerin alınması, aşılması ve nakli mümkündür. Ancak, biyolojik madde verme borcu altına girmiş olandan edimini yerine getirmesi istenemez; maddi ve manevi tazminat isteminde bulunulamaz.*” denilmekte, 24. maddede de: “*Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hakimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.*” Türk Ceza Kanunu m.26/f.II. hükmüne göre ise, “*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmeyeceği*” açıkça belirtilmektedir.

Anılan hükümler gereğince, burnunu veya göğsünü beğenmeyen bir kişi özgürce estetik operasyon yaptırabiliyorken, aynı kişinin yaşam hakkından vazgeçerek ötenazi talep etmesi mümkün görünmemektedir. Mesela, burun estetiği gibi müdahaleler kişinin hayatını doğrudan ilgilendirmemektedir. Bu durum tasarruf hakkını başkasına vermenin sınırları ile ilgilidir. Hukuk düzeni hayati tehlike olmadığı müddetçe bunu başkalarına vermeye müsaade ederken, hayati tehlike veya beden bütünlüğüne ağır bir zarar verecekse buna müsaade etmemektedir. Burnunu beğenmeyen bir kişinin kendi hür iradesi ve rızasıyla estetik cerrahi yoluyla vücuduna müdahale yaptırmak üzere bir doktordan yardım almasında hem kendisi hem doktor açısından hukuken bir sakınca bulunmamaktadır. Çünkü kişinin kendi geleceğini hukuken tayin edebilme hakkı mevcuttur. Ancak ülkemizdeki cari hukuk düzeninde çeşitli nedenlerden dolayı artık yaşam hakkından vazgeçerek ölmek isteyen kişi bunun için doktordan talepte bulunamamaktadır.⁹⁸

Bu bağlamda tıbbi müdahalenin bir türü olan estetik operasyonlar, tıbben zorunlu estetik müdahaleler (rekonstrüktif cerrahi) dışında genelde isteğe bağlı olup zorunlu acil bir tıbbi

⁹⁸ Esra Alan Akcan, “Ötanazi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71 (1), Yıl 2013, s. 20.

ihtiyaca bağılı olmadan, kişinin kendini daha da iyi ve güzel hissetme amacıyla yapılan operasyonlardır. Bu tür talepler, ekseriyetle, kendini iyi hissetme, özgüven artışı ve mutluluk için yapılmaktadır. Ülkemizde ve dünyada yapılan yaygın operasyonlar bakımından; her türlü yüz estetiği, burun estetiği, karın estetiği, meme estetiği, cinsel estetik (genital organların estetiği), kişinin kendisini daha iyi hissetmesi amacıyla uygulanan estetik müdahalelerden bazılarıdır.⁹⁹ Çalışmanın konusu bu açıdan değerlendirildiğinde kızlık zarı dikiminin de kişinin hastalığından kaynaklı olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak bu cerrahi müdahalenin ardında yatan asıl neden, güzel görünme hissiyatından çok sosyo-kültürel baskılardan kaynaklanmaktadır.

3.2. Kasten Yaralama Suçu Açısından Değerlendirme

Her hekim “*müdahalesi tipik bir yaralamadır ve cezalandırılmaması için bir hukuka uygunluk nedenine ihtiyaç vardır.*” Burada hukuka uygunluk nedeni olarak hastanın rızasının olup olmadığına bakılmaktadır.¹⁰⁰ “*Rıza konusunda kişinin kendi vücudu üzerinde hukuk düzeni tarafından aksi açıkça kabul edilmediği ve genel ahlak ve adaba aykırı olmadığı müddetçe doğrudan tasarruf yetkisi*” bulunduğu, kişinin tıbbi müdahale konusunda gösterdiği rızanın geçerli olduğu doktrinde kabul edilmektedir.¹⁰¹ Aksi “*takdirde intihar edeni, hastaneye gitmeyi veya hastaneye gidip de tıbbi müdahaleyi reddedeni*”de cezalandırmak gerekecektir.¹⁰²

Ceza hukukunda, hukuka uygunluk gerekçesi olarak “*ilgilinin rızası*” kavramının (TCK m.26/2), Tıp hukukunda da geçerli olması gerekir. Çalışmamızın konusu bakımından, kızlık zarını diktirmek isteyen kadının, tıbbi müdahaleye rıza göstermesi durumunda, hekimin tıbbi müdahalesinin hukuka uygun hale geldiği ifade edilebilir. Rızanın fiili hukuka uygun kılmasının nedeni olarak; kişinin kendi hakları üzerindeki tasarrufunun kamu düzenini bozmaması ve bu nedenle bu fiillerin suç olarak kabul edilemeyecek

⁹⁹Hasan Petek, Güzelleştirme Amaçlı Estetik Ameliyatlardan Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1, (İzmir: 2006), s. 177-240.

¹⁰⁰ Hakeri, *Tıp Hukuku*, s. 1025.

¹⁰¹ A.g.e., s. 1028.

¹⁰² A.g.e., s. 1029.

olması gösterilmiştir. Kişinin kendi geleceğini belirleme hakkı, insan kişiliğine saygı gösterilmesi ve bireycilik; rızanın hukuka uygunluk sebebi kabul edilmesinin nedenidir.¹⁰³

Kızlık zarı dikiminin bir hastalık olarak kabul edildiği ve hastanın da duruma rıza gösterdiği varsayılır ise hekim açısından bir hukuka uygunluk sebebi doğmuş olacağından, hekime ceza sorumluluğu yüklenemez.

Hekim tarafından kabul edilen müracaatçının kızlık zarı dikimini tıbbi müdahalede hukuka uygunluk şartları bakımından değerlendirdiğimizde: “hekim olma, aydınlatma ve rıza” şartlarının gerçekleştiğini görmekteyiz. Buna karşın, kızlık zarı dikimi bir hastalık halinin tedavisi amacıyla gerçekleştirilmemekte olup, hekimin müdahalede tıbbi imkânları kullanması göz önünde bulundurulduğunda ise tıbbi müdahale kapsamında değerlendirilebilir. Bu kapsamda hekimin müdahalesinin hukuka uygunluk şartı olan endikasyon şartı oluşmamaktadır. Çünkü tıbbi müdahalede hukuka uygunluk şartları içerisinde, müdahalenin tıp biliminin verilerine göre zaruri olması şartı da aranmaktadır.¹⁰⁴ Tıbbi müdahalede hukuka uygunluk şartlarının, tamamen gerçekleşmesi durumunda eylemin bütün hukuka uygunluk şartları gerçekleşmiş olacağından kasten yaralama suçu oluşmayacaktır. Buna karşın, kızlık zarı dikiminde endikasyon şartı tamamlanmadığından hekim kasten yaralama nedeniyle sorumlu duruma düşmektedir.¹⁰⁵

3.3. Dolandırıcılık Suçu Açısından Değerlendirme

Dolandırıcılık ve nitelikli “*dolandırıcılık*” suçu TCK’da (madde 157) “hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlanması” olarak ifade edilirken, “*dolandırıcılık suçunun nitelikli hali*” ise madde 158’de tanımlanmıştır. TCK madde 158’de dolandırıcılık fiili kapsamında, suçu nitelikli hale getiren unsurlar belirtilmiştir. Bu fiillerden bazıları, kızlık zarı dikiminde endikasyon şartlarının oluşmamasından dolayı dolandırıcılık kapsamında değerlendirilebilir. Md. 158 (b), (d), (i) bentlerinde:

¹⁰³ A.g.e., *Tıp Hukuku*, s. 1021.

¹⁰⁴ A.g.e., *Tıp Hukuku*, s. 173-179.

¹⁰⁵ A.g.e., *Tıp Hukuku*, s. 344.

b) Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle,

d) Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle,

i) Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,

Kadının içinde bulunduğu durum kötü muameleye maruz kalma ve öldürülme korkusundan kaynaklanmakta olup kadın; yaşam hakkı, saygınlığı, toplumdaki yeri ve kabulü açısından bir takım cerrahi müdahaleler yaptırmak zorunda kalmaktadır. Bu durumdan maddi çıkar sağlamak suretiyle endikasyon şartı olmaksızın cerrahi müdahalede bulunan yani “Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanan” kişi ise hekim olmaktadır. Hekimin kamu imkânları dâhilinde veya kendi özel muayenehanesinde bu müdahaleyi gerçekleştirmesi endikasyon şartı eksikliği nedeniyle hukuka aykırılık teşkil etmektedir.

Şayet bu durum kadın açısından aldatma olarak değerlendirilecekse; buna sebep olan asıl etkenler, toplumsal yapı, gelenekler, sosyal bilinç ve kültürel hafızadır. Kadını bu aldatma eylemine iten temel sosyo-kültürel motivasyonlar; öldürülme korkusu, geleceğinin karartılması korkusu, intihara meyletme veya intihara azmettirilmeye neden olabilecek sebeplerden oluşmaktadır. Ancak kötü niyetli bir kadının erkekten maddi bir beklentisi varsa ve bu nedenle kendini bakire olmadığı halde bakireymiş gibi göstermek amacıyla kızlık zarı dikimi işlemi yaptırıyorsa, bu durum dolandırmaya yönelik bir eylem kapsamında değerlendirilebilir.

Eylemin dolandırma/aldatma olarak kabul edilebilmesi için; erkek ve kadın arasındaki ilişki süreci bakımından değerlendirme yapıldığında, evlilik öncesinde erkeğin kadından bakire olmasını talep etmesi ve bakire olmasının onunla evliliğinin gerekçelerinden birisini oluşturması gerekmektedir. Ancak böyle bir durumda, erkeklerin geçmişteki yaşanmışlıklarını anlatmamaları ve bunu ispatlayacak anatomik bir yapılarının olmaması; kadının ise anatomik durumunun bir ispat aracına dönüşmesi, kadının kızlık zarı diktirerek

hiç ilişki yaşamamış yalanına kendisini ve karşısındakini inandırması olayın normal bir hal almasına neden olmaktadır. Kadının kızlık zarını diktirip, erkekle evlenmesi ve sonrasında kızlık zarını diktirdiğinin ortaya çıkması hali, kadının maddi beklentilerle erkeği aldatması ve bu kandırmanın kadına maddi menfaat sağlaması dolandırıcılık suçları kapsamında değerlendirilebilir. Böyle bir durumda hekimin de dolandırıcılığa yardımcı/aracı olması düşünülebilir. Kızlık zarı dikiminde tıbbi zorunluluk hali söz konusu olmadığından, bu durum kadın için aldatma, hekim için ise maddi kaygılar saikiyle gerçekleşmektedir. Ancak hekim bu tıbbi müdahaleyi psikolojik endikasyon şartına uygunlukla ilişkilendirip tıbbi müdahalenin hukuka uygun olduğu savunmasında bulunacaktır.

Böyle bir olayda kesin deliller ile dava açılması durumunda, kadın hem mağdur hem de erkeği dolandıran kişi konumunda olurken, doktor ise erkeğin aldatılmasına/dolandırılmasına aracılık eden kişi konumunda yer almaktadır. Ancak bu tür işlemler gizlilik perdesi altında yapıldığından delil elde etmek çok güçtür, ayrıca hekim aleyhine yargıya intikal etmiş herhangi bir vakaya da rastlanmamıştır.

3.4. Cinsel Saldırı Suçlarında İspat ve Genital Muayene Suçu Açısından Kızlık Zarının Bozulmuş Olup Olmamasının Değerlendirilmesi

Cinsel istismar veya cinsel saldırı olayları, yargıya intikal ettiğinde, genital muayene yaptırılması kararı alınan adli tıp raporlarında zar bozulmamışsa cinsel istismar suçunda indirim gidilmesi ve beraat kararı verilmesi gibi durumlarla karşı karşıya kalılabilmektedir. Belirtilen olay örgüsünün yaşandığı bir yargı kararı aşağıda kısaca anlatılmıştır.

Yaşanan bir tecavüz girişiminde, mahkemenin mağdureyi genital muayeneye sevk etmesi ve mağdurun öncelikle bu muayeneyi kabul etmeyip daha sonra muayeneye girmesi neticesinde mağdurenin anatomik olarak bakire olduğu tespit edilmiştir. Tecavüz girişiminde bulunan şüphelinin ise beraatine karar verilmiştir.¹⁰⁶ Bu davada genital

¹⁰⁶ “Mağdure 11/02/2016 tarihli duruşmada özellikle davaya konu cinsel istismar eylemi ile ilgili olarak özetle; SSÇ'nin 2015 yılının ocak ayının 3 7-18-19'unda eve geldi, ilk iki gelişinde herhangi bir cinsel birliktelik yaşamadık, 3. Kez geldiğinde fotoğrafları babana göstereceğim diyerek zorla cinsel ilişkiye girdi.

muayeneyle elde edilen rapor, diğer maddi delillerin üzerinde tutulmuş ve kamera ile çekilip sosyal medya üzerinden yapılan yazışmalar ve dosyaya sunulan görüntüler dikkate alınmamıştır. Çalışmada sürekli olarak tekrar ettiğimiz üzere, kızlık zarının tek bir ilişkide yırtılmaması gibi önemli bir ihtimalin bilimsel geçerliliği dahi göz ardı edilmiştir. Bu gibi bir yargı kararına göre kızlık zarı kalın ve diğer türlerine göre elastik olan bir kadın, cinsel saldırıya uğraması ve genital muayeneye gönderilerek anatomik incelemede bakire çıkması durumunda, tecavüze uğramamış varsayılacaktır. Bu durum yargıda genital muayenelerle kesin sonuçlara ulaşılamayacağına ve şüpheli sonuçlar ortaya çıkabileceğine önemli bir örnektir. Kaldı ki, cinsel saldırı girişimlerinde tek delil kaynağı, ispat vasıtası genital muayene değildir. Bu kapsamda, aksaklıklara neden olmamak amacıyla TCK'nın 287. Maddesi "*Yetkili hakim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur*" demektedir. Yani, TCK'nın 287. Maddesi genital muayeneyi konu almakta olup, bulaşıcı hastalıklar dolayısıyla kamu sağlığını korumak amacıyla kanun ve tüzüklerde öngörülen hükümlere uygun olarak yapılan muayeneler hariç olmak üzere kanuna aykırı olarak genital muayene yapılmasını suç olarak tanımlanmıştır. Yetkili hâkim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunmaktadır.

Şüpheli veya sanığın rızası olmaksızın, zorla beden muayenelerini gerçekleştirmek muhakemenin devamı açısından son derece önemlidir. Bu işlemlerde koruma niteliği ağır basıyorsa, bedeni muayene veya vücudundan örnek alınacak şüphelinin rızası

Zorla cinsel ilişkiye girdiği sırada yatak üzerinde çektiği video fotoğrafı arkadaşlarını Dilan ve Natali'ye whatsapp'tan göndermiş şeklinde olayı anlattığı görülmüştür. Mağdure başlangıçta genital muayene yapılmasını kabul etmemiş ancak sonrasında yapılan muayene sonucu İstanbul Anadolu Adli Tıp Şube Müdürlüğü'nün 20/02/2015 tarihli raporuna göre anatomik olarak bakire olduğu rapor edilmiştir. Somut olaya bakıldığında; yukarıda açıklandığı şekilde mağdurenin gerek babasının, gerekse annesinin ifadelerinde ve olayın ilk ortaya çıkışı sırasında SSC'nin kendisi ile zorla cinsel ilişkiye girdiğine dair herhangi bir beyanda bulunmadığının görülmesi, Adli Tıp raporuna göre mağdurenin olaydan sonra alınan raporuna göre anatomik olarak bakire olduğunun tespit edilmiş oluşu, SSC'nin baştan itibaren tüm savunmalarında mağdure ile cinsel ilişki olayını reddetmiş oluşu, şantaja ilişkin eylemini mağdurenin başka sevgili bulması nedeniyle yapmış olduğunu ifade etmiş oluşu dikkate alındığında SSC'nin mağdurenin iddia ettiği gibi Ocak 2015 tarihinde tehdit ederek cinsel ilişkiye girdiğinin sabit olmadığı dikkate alındığında CMK'nın 223/2-e maddesine göre çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan beraatine karar verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır" (Bölge Adliye Mahkemesi İstanbul, 20. Ceza Dairesi, Esas No: 2016 / 25, Karar No: 2016 / 91, Karar Tarihi: 28.11.2016).

aranmaksızın bu işlem yapılabilir. Ancak, mağdur açısından aynı düşünceyi keskin bir şekilde savunabilmek pek mümkün değildir. Cinsel saldırı suçlarında zarar gören kişinin genital muayenesinin yapılması ya da bekâret kontrolünün yapılması zaruriyse, ancak mağdur bu muayenenin yapılmasına onay vermiyorsa, zorla bu muayeneyi yaptırmak doğru değildir. Zira cinsel saldırıya uğrayan kişi, hem bu suçun mağdurudur, hem de zorla kontrole tabi tutularak ikinci kez mağdur durumuna düşürülebilmektedir. Buna karşın cinsel saldırı olayında mağdur olan kişi muayeneye rıza göstermez ise, savcının iddiayı ispat etmesinde güçlük yaşanabilmektedir. Böyle bir durumda muayeneyi kabul etmeyen mağdur rıza göstermemesinin sonucunu göz önünde bulundurmamak zorundadır.¹⁰⁷

Ancak bu davada dikkat edilmesi gereken diğer bir faktör kişinin tecavüz sonrasında kızlık zarını diktirmesi gibi bir durumun da söz konusu olup olmadığıdır. Tecavülden sonra şüphelinin dava sürecini değiştirmek amacıyla para karşılığında veya baskı-şiddet yoluyla mağdurenin kızlık zarını diktirmesi gibi bir durum da söz konusu olabilir. Bu nedendir ki kızlık zarının yırtık olup olmamasının yanı sıra herhangi bir tıbbi müdahale sonucu yapay kızlık zarı oluşturulup oluşturulmadığı da raporlanmalıdır. Bu gibi bir rapor hukukun yanıltılmasına engel olacağı gibi, bu gibi bir yolun denenmesinin önünü de kapatacaktır.

4. Hukuki Görüş ve Değerlendirme

Kızlık zarı dikiminin incelendiği bu çalışmaya, dolaylı olarak konuya yer veren ceza hukuku alanı dışında, emsal olabilecek yargı kararları pek fazla bulunmamaktadır. Ayrıca, Yargıtay'ın bir içtihadından dönmesine neden olan bir karar, evlenilen kadının bakire çıkmamasını boşanma nedeni olarak kabul eden bir hükme ilişkindir. Kızlık zarı dikiminin açısından, bu karar dolaylı olarak emsal teşkil edebilecek niteliktedir. Karısının gerdek gecesi bakire çıkmadığını ileri süren kişinin açtığı evliliğin iptali davasında; Türk hukuk tarihinde bekaretin evliliğin iptali nedeni olarak sayıldığı tek içtihat, yüksek yargı

¹⁰⁷ Hakeri, *Tıp Hukuku*, 1025-1028; Pervin, Aksoy, İpekçioğlu, “Vücuttan Örnek Alma İşleminin Hukuki Niteliği ve Anayasaya Uygunluğu ve Vücuttan Örnek Alma, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2013, C. 19, S. 2., s. 31.

tarafından düzeltilmiş ve hüküm iptal edilmiştir.¹⁰⁸ Yüksek yargının verdiği bu karardan da anlaşılacağı üzere, bekaret kavramı evliliğin iptalinin gerekçesi sayılmamaktadır. Bu aşamada kadın tarafından kızlık zarının diktirilmesi yasal bir hak olup olmadığının, ortak bir görüş doğrultusunda cevaplanabilmesi pek mümkün gözükmemektedir.

Bir kadının kendi iradesiyle geçmişte yaşadığı cinsel birliktelik sonrasında korku veya pişmanlıkla, kızlık zarı diktirmesinin önünde, tıbbi müdahalenin hukuka uygunluk şartlarına¹⁰⁹ uyulmak kaydıyla herhangi bir yasal engel bulunmamaktadır. Çünkü bekâret kavramının toplumumuzda sadece kadın açısından önem arz etmesi ve bunu ispatlayacak anatomik bir özelliğin bekâret kontrolü amacıyla kullanılması adil bir yaklaşım değildir.

¹⁰⁸ “Davacı-davalı kocanın davası, Türk Medeni Kanununun 149/2 maddesine dayalı evliliğin iptali davasıdır. Davalı-davacı kadının zıfâf gecesi bakire (kız) çıkmadığı toplanan delillerden anlaşılmaktadır. Bu suretle kadında bulunması lazım gelen vasfın bulunmaması sebebiyle kocanın davasının kabulü gerekirken reddi isabetsizdir. Sonuç: Temyiz olunan kararın gösterilen sebeple bozulmasına... Muhalefet Şerhi: Davacı dava dilekçesinde davalının bakire olmadığını ileri sürerek evliliğin iptalini istemiştir. Yargılama aşamasında mahkemece davalı kadın Bolu İzzet Baysal Kadın Doğum Hastanesine sevk edilip rapor alınmıştır. Anılan rapora göre, davalının halen bakire olup kızlık zarının duhule müsait olduğu anlaşılmaktadır. Gerçekleşen bu tıbbi bulgular karşısında davacı tanıklarının soyut ifadelerine dayanılarak davalının bakire çıkmadığının kabulü olanaksızdır. Açıklanan nedenlerle Davacı-Davalı kocanın evliliğin iptali davasının reddine ilişkin mahkeme kararının onanması ve davalı-davacı kadının kabul edilen boşanma davası yönünden temyiz incelemesinin yapılması gerektiği görüşüyle sayın çoğunluğun kararına katılamıyorum. Karşı Oy Yazısı: Dava dosyasında davacı-karşılık davalı koca tarafından TMK. 149 b. 2 hükmüne göre evlenmenin iptali istenildiği, davalı-karşılık davacı kadın tarafından evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma (TMK. m. 166 f. I-II) davası açıldığı, asıl davanın reddine, karşılık davanın kabulüne karar verildiği konusunda değerli çoğunluk ile aramızda görüş birliği vardır.

Çekişme nedir? Davalı-karşılık davacı kadın hakkında davacı-karşılık davalı kocanın gösterdiği evlenmenin iptali sebebinin çökertecek biçimde doktor raporu bulunmasına rağmen davacı-karşılık davalı kocanın tanıklarının anlatımına değer verilmesi görüşüne katılmıyorum. Kaldı ki davacı-karşılık davalı kocanın tanıklarının anlatımının doğru olmadığını davalı-karşılık davacı kadın tanıkları açıkladıklarına göre bilimsel verilere dayalı olarak verilen yerel mahkeme kararının yerinde olduğu görüşündeyim. Bu sebeplerle değerli çoğunluğun farklı görüşüne katılmıyorum...” Yargıtay’ın bu kararı Hatalı kabul edilerek düzeltilmiş, bu nedenle hukukun geçerliliği kalmamıştır: Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Başkanlığı, “eşin bakire olmadığı” iddiasına dayalı evliliğin iptali davasının reddedilmesine ilişkin yerel mahkeme kararının, karar düzeltme aşamasında onandığını bildirdi. Koca tarafından açılan “davalı eşin bakire olmadığı” iddiasına dayalı “evliliğin iptali” davasının yerel mahkeme tarafından reddedildiğini belirtti. Kararın kocanın temyizi üzerine 22 Şubat 2007 tarihinde bozulduğunu, bozma kararında koca tarafından açılan davanın kabulü gerektiğinin ifade edildiğini anlatan Gürbüz Türk, karar düzeltme incelemesi sırasında 4 Haziran 2007 tarihinde bozma kararından dönüldüğünü kaydetti. Karar düzeltmede, evliliğin iptali davasının reddedilmesinin doğru olduğu kabul edilerek, yerel mahkeme kararının onandığını ve 22 Şubat 2007 tarihli bozma kararının hukuki geçerliliğinin kalmadığını” açıklanmıştır (T.C. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, Esas: 2006/14649 Karar: 2007/2504 Karar Tarihi: 22.02.2007).

¹⁰⁹ “Doktor, doktorluk mesleğinin gerektirdiği yükümlülükler ile tıp biliminin geçerli kurallarına uygun olarak müdahale yapmalı, tıbbın ilke ve prensiplerine aykırı teşhis ve tedavi yapmaması”

Toplumdaki ataerkil yapı ve namus kavramının kadının anatomik yapısıyla özdeşleştirilmesi, kadın açısından son derece dezavantajlı bir durumu ortaya çıkartmaktadır. Toplumda erkek için “*elinin kiri*” olarak tabir edilen cinsel yaşam, kadın için namussuzluk belirtisi ve cinayete sebebiyet verebilecek olaylar zincirini tetikleyebilmektedir. Kadın; yaşam hakkı, saygınlığı, toplumdaki yeri ve kabulü açısından bir takım cerrahi müdahaleler yaptırmak zorunda kalıyorsa ve bu durum netice itibariyle aldatma/kandırma bakımından değerlendirilebilecek kızlık zarı dikimine yönlmesi kabul edilebilir bir durumdur. Bu aldatmaya sebep olan asıl etkenler, toplumsal yapı, gelenekler, sosyal bilinç ve kültürel hafızadır. Kadını bu aldatma eylemine iten temel sosyo-kültürel motivasyonlar; öldürülme korkusu, geleceğinin karartılması korkusu, intihara meyletmeye veya intihara azmettirilmeye neden olabilecek sebeplerden oluşmaktadır.

Kadın şayet geçmişinden pişmanlık duyuyorsa veya korku yaşıyorsa, pişmanlığın bedelini ölümlle, toplumdaki dışlanmakla, hayatına son vermek durumunda kalmakla ödememek amacıyla, aldatma, hile, kandırma yoluna başvuruyorsa bu durumu sadece aldatma olarak açıklamak dahi adalet duygusunu zedeleyebilecek niteliklere sahiptir. Bu durum hayatını bir şekilde devam ettirme hakkı olan bir kadının başvurmak zorunda bırakıldığı bir mecburiyet olarak da tanımlanabilir. Çünkü yasalarımızda bekaret kavramı bulunmamaktadır. Yasalar kadına sadece “*Kadın*” diyerek hitap etmektedir. Bakire olan veya bakire olmayan kadın olarak bir ayırım yapmamaktadır.

Evlilik herkesin hür iradesiyle ve kendi bakış açısıyla, geleneği, göreneğiyle karar vereceği bir birlikteliktir. Hayat felsefesi doğrultusunda daha önce cinsellik yaşamamış bir erkek, kendi durumunda bir kadınla evlenmeyi arzu edebilir. Bu durumda daha evvel cinsellik yaşamış bir kadın, bu durumunu gizlemek amacıyla erkeği kandırıyorsa, bu durum evliliğin iptali hükümlerine göre nisbi butlan olarak değerlendirilebilir.

Kızlık zarı dikimi bir kadının öldürülme, dışlanma veya hayatının karartılması korkusundan kaynaklanmıyor da olabilir. Kadının iradesi dışında tehditle ilişkiye zorlanması veya tecavüze uğraması sonucunda kızlık zarı yırtılmış olabilir. Böyle bir olasılıkta değerlendirilmesi gereken yeni bir durum ortaya çıkar. Kadının böyle bir suçta

maruz kalması neticesinde daha fazla mağdur olmamak adına kızlık zarını diktirmesi ve bu durumun ilerleyen yıllarda ortaya çıkması durumunda ise kadının erkeği kandırmaya-aldatmaya yönelik bir iradesi olmadığı düşünülebilir.

Kızlık zarının evliliğin iptali açısından bir gerekçe olarak sunulabilmesi de mümkündür. Ancak TMK'da bunun boşanma veya evliliğin iptali sebebi olarak kabul edilmesini sağlayabilecek bir kanun maddesi bulunmamaktadır. Aynı düşünce doğrultusunda erkeğin evlenmeden önce başka bir kadınla ilişki yaşamış olduğunun öğrenilmesi de aynı sonucu ortaya çıkartmaktadır.

Türk Hukuk tarihinde, evlenilen kadında kızlık zarının yırtık olduğu iddiasıyla açılan evliliğin iptali davasında, kızlık zarını, evliliğin iptali sebebi sayan tek bir karar olmuş ve sonrasında Yargıtay bu karardan geri dönmüştür; bu nedenledir ki kızlık zarı evlilik için aranan ve hukuken savunulabilen vasıflardan birisi olarak değerlendirilememektedir. Dolayısıyla, kadının evlenmeden önce eşine beyanı ile evlilik sonrasında fiili durum örtüşmüyor ise bu durum sadece aldatma-kandırma çerçevesinde değerlendirilebilir. Kısaca ifade etmek gerekirse, kadın evlenmeden önce bakire olduğunu ifade edip, evlilik sonrası kızlık zarı dikimi yaptırdığı ortaya çıkar ise bu durumda bir aldatma-yalan beyanla kandırmadan bahsedilebilir.

Kızlık zarı diktirmeyi kadın açısından bir hak olarak değerlendiren düşünce tarzları da olabilir ve bu durum kadının kendi bedeni üzerinde tasarruf hakkı olduğu bağlamında savunulabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken durum kadının evlilik hazırlığı ve karşıdaki bireyi aldatma amacıyla bunu yapmamış olmasıdır.

Hukuka yön veren, hukuk normlarına ilham olan faktörler toplumun genel kanaatlerinden oluşmaktadır. Toplumumuzda bekaret hususu hala bir tabudur ve etkisi geçmişe nazaran hafiflese de kadının namuslu olup olmadığı hususunun temel ölçütlerinden birisi olarak değerlendirilmektedir. Bu durum gayri ihtiyari yargı kararlarına da yansımaktadır. Erkek bireyler büyük oranda bekaret konusunda sorgulanmazken ve kısmen bazıları evlenmeden önce yakınları tarafından genelevlere götürülürken; bazı çevrelerde kadının evlenmeden önce flört etmesi bile şiddete uğramasına sebep olabilmektedir. Bu nedenle, aldatma-

kandırma-hile tartışmaları toplumsal normların kadına dayattığı sorumluluklar esas alınarak değerlendirilmelidir. En çok da bu sebeple toplumda vücut bulacak binlerce farklı bakış görüş, örf-adet çeşitliliği, her bireyde farklılık gösterebilen etik anlayışlar mevcut olduğundan, hukuk toplum kurallarını düzenlemektedir. Eski kanunlarımızda bulunmasına karşın günümüzdeki hukuki düzenlemelerimiz, bekaret kavramını içermemektedir ve hiçbir kanunumuzun lafzında “bekaret” kavramı bulunmamaktadır. Kanunda kadının bekareti diye bir kavram olmadığından, kadının ailesine, sosyal çevresine ve törelere karşı hukuki açıdan bekaret sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle olmayan sorumluluk için boşanma diyeti ödetilmesi de düşünülemez.

Çalışmanın ceza hukuku ve özel hukuk bağlamında değerlendirmesi doğrultusunda elde edilen çıkarımlar aşağıda sıralanmıştır:

- 1) Mevzuatta artık bekaret kavramı bulunmadığından, evlenmemiş veya evlenmiş kadını, kız-kadın şeklinde ayıran herhangi bir ifade yasalarda yer almamaktadır ve yasa koyucu kadın-kız kavramlarını “Kadın” adı altında nitelemektedir.
- 2) Türk Ceza Kanunu’nda bekaretin izalesi diye bir kavram bulunmamaktadır.
- 3) TMK’ya göre bakire olmamak boşanma/evliliğin iptali sebebi olarak sunulamamaktadır.
- 4) TMK da kadının bakire olmamasını evliliğin iptali nedeni sayan bir hüküm bulunmamaktadır ve bunu evlilik iptali nedeni sayan tek karardan ise, yüksek yargıca dönülmüştür.
- 5) Kızlık zarının diktirilmesi ispat durumunda ve kadının niyeti bağlamında erkeğin aldatılması-kandırılması çerçevesinde, aile birliğinin temelinden sarsılmasına dayalı boşanma nedeni olarak sunulabilmektedir.
- 6) Kızlık zarı dikimi tıbbi imkânlar kullanılarak yapıldığından dolayı tıbbi müdahale doğrultusunda değerlendirilmelidir. Ancak endikasyon şartının gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda tereddütler vardır. Bir kimsenin kızlık zarı diktirmesinin tıbbi bir zorunluluğa dayanması söz konusu olamaz. Bu nedenle, aslında kural olarak endikasyonu olmayan bu müdahale, hukuka aykırıdır. Bununla beraber, psikolojik veya sosyal bir zorunluluktan bahsedilebilirse, bu

durumda endikasyon şartı yerine gelmiş olacağından, müdahale hukuka aykırı olmayacaktır.

SONUÇ

Çalışmanın tıp hukuku alanında yapılmış olması tıp hukukunun toplumsal gerçekler ve hukuksal düzenlemeler arasında karşılaştığı zorlukların anlamlandırılması aşamasında fayda sağlamaktadır.

Günümüzde konusu bire bir kızlık zarı dikimi olan henüz yargıya intikal etmiş bir dava tespit edilememiş ve bu gibi durumlarla karşılaşılması durumunda emsal teşkil edebilecek bir karar henüz verilmemiştir. Buna karşı yalan beyan ile aldatma konulu davaların olması ve TMK'da evlilik ile ilgili kanun maddeleri gelecekte yaşanabilecek kızlık zarı diktirme konulu davalar açısından emsal teşkil edebilecek niteliklere sahiptir.

Çalışmada incelendiği üzere hasta doktor ilişkisi bağlamında “operasyon” kavramı iyileştirme amaçlı tedavileri kapsadığından, kızlık zarı dikiminin tıp çalışanları tarafından estetik operasyon bağlamında değerlendirilmesi yanlış bir tutumdur. Anatomik bir kavramın toplumsal normlar çerçevesinde değerlendirilmesi, kadınlar tarafından kızlık zarı dikiminin hayat kurtarıcı bir konu olmasına neden olmaktadır. Çalışmada değinildiği üzere kadının kendi bedeni üzerindeki tasarruf hakkı bağlamında kızlık zarı dikimi yaptırmasında hukuken bir sakınca görülmemektedir. Ancak kadının böyle bir ihtiyaç duymasının nedeni, esasen karşı cins partnerin kandırılması-aldatılmasına yönelik bir durum olduğu, çalışmada yer alan *“kızlık zarının sosyo-kültürel bakımdan değerlendirilmesi”* aşamasında açık bir şekilde görülebilmektedir.

Erkeğin kızlık zarı diktiren kadının durumunu maddi deliller ortaya koyarak ispatlaması halinde yalan beyanla kandırılması gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Böyle bir halin oluşması ve ispatı halinde kandırılan erkeğin kadının yalan beyanının kendisini aldatmaya yönelik olduğunu öne sürerek davacı olma hakkı doğmaktadır. Ancak tıp merkezlerinde kızlık zarı dikimi işlemleri kayıt altında olmadığından bu durumun ispatı pek mümkün değildir.

Kızlık zarı dikimi konusu sosyal bakımdan değerlendirildiğinde ise kadınlar açısından hayat kurtarıcı bir işlem olarak gözlemlenmektedir. Toplumun gelenek görenek ve dini hassasiyetleri kadınları bu gibi durumlara yönlendirdiği çalışmada sunulan anket

çalışmalarından gözlemlenebilmektedir. Kadının içinde bulunduğu durum kötü muameleye maruz kalma ve öldürülme korkusundan kaynaklanmakta olup kadın; yaşam hakkı, saygınlığı, toplumdaki yeri ve kabulü açısından bir takım cerrahi müdahaleler yaptırmak zorunda kalmaktadır. Buna sebep olan asıl etkenler, toplumsal yapı, gelenekler, sosyal bilinç ve kültürel hafızadır. Kadını bu aldatma eylemine iten temel sosyo-kültürel motivasyonlar; öldürülme korkusu, geleceğinin karartılması korkusu gibi kadını intihara sürükleyebilecek nedenlerden oluşmaktadır.

Cerrahi bakımdan restore edilen kızlık zarı, kadının partnerinin farkında olmadan kanmasına neden olduğundan, bu durum günümüz kapitalist sisteminde tıbbın bekareti pazarlaması kapsamında da değerlendirilebilir. Bu noktada Sosyo-Kültürel nedenler bağlamında oluşmuş soyut bir kavramın ideolojik olarak üretilmesi ve tüketilmesi gibi ilginç bir durum ortaya çıkmaktadır. Böylelikle soyut bir kavramın karşılığı olan Yapay kızlık zarı bir maddi değere tekabül etmektedir. Yapay kızlık zarı bekaret yanılığısına neden olmakla birlikte bir maddi değere de karşılık gelmektedir.

KAYNAKÇA

AKCAN, Esra Alan, “Ötanazi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71 (1), İstanbul: (2013): s. 3-26.

AKIN, Ayşe, *Dünya Nüfusu ve Kalkınma Konferansı Özet Raporu*, Sağlık Bakanlığı AÇS-AP Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara: 1992.

AKKAY, Erdem, Erdem, “Ülkemizde Kızlık Zarı ve Adli Tıp Sorunları”, İstanbul: *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 48, S. 1-4, İstanbul: (1983): s. 325-333,

AKSOY, Yeşim, Sermin, Derya, Taşhan, Timur ve dğr., “Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların Cinsel Tabulara Etkisi”, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6 (1), Gümüşhane: 2017,s.1-8.

ALLAN, Young, “Internalizing and Externalizing Medical Beliefs Systems: An Ethiopian Example”,*Social Science and Medicine*, 10 (3-4), Orlando: (1976): s. 147-15.

ARMUTÇU, Oya, “Bakire Değilsin Diyen Eşe Tazminat Cezası” *Hürriyet Gazetesi*, <https://bianet.org/bianet/print/51441-bakire-degilsin-diyen-ese-tazminat-cezasi>, [Erişim 23.09.2019]

AYTEMİZ, Pelin, “Lost and Found Virginity: A Critical Lookto the Reappearing Hymen in Consumer Culture”,*İleti-ş-im Dergisi*, (23), Yazın Basım Yayın Matbaacılık, İstanbul: (2015): s. 98-111.

BAKIRCI, Çağrı Mert, “Kızlık Zarı (Hymen) Nedir? Neden Evrimleşmiştir ve Kadınlarda Neden Bulunur?”, <https://evrimagaci.org/kizlik-zari-hymen-nedir-neden-evrimlesmistir-ve-kadinlarda-neden-bulunur-117>, [Erişim 13.09.2019],

BLANK, Hanne, *Bekaretin El Değmemiş Tarihi*, çev. Ergün Emek, İletişim Yayınları, İstanbul:2008.

CIHANTIMUR, Bülent, “Hymenoplasty: Kadınlar neden tercih ediyor?” <https://www.medikalakademi.com.tr/hymenoplasty-nedir-kizlik-zari-dikimi/> [Erişim 21.09.2019]

CINDOĞLU, Dilek, Modern Türk Tıbbında Bekâret Testleri ve Suni Bekâret, Pınar İlkaracan (der.), *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*. 2. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul: (2004): s.115-132.

ÇETİN, Adnan, “Bir Kavramın Kısa Tarihi: ‘Mahalle Baskısı’”, *Mukaddime*, 3 (3), s.81-92. Mardin, 2010.

DANİEL, Scott Boras, “Rhetorical Limitations and Possibilities of Technological Embodiment and the ‘Plastic Body:’ A Critical Analysis of Cosmetic Body Alteration and the Hymenoplasty Procedure,” Master’s Thesis, USA-Miami University: 2006.

DEMİR, Abdullah, *Osmanlı Hukuku ve Adliye Teşkilatı*, ed. Tufan Gündüz, *Osmanlı Teşkilatı El Kitabı*, Grafiker yayınları, Ankara: 2012.

DENİZ, Ümit, Tüfekçi, Aysel, Önder, Ömer Rıfkı, “Öğretmen Adaylarının Cinsellik Konusundaki Tutumlarının Cinsiyet ve Cinsel Deneyimlerine Göre İncelenmesi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (9), Giresun: (2013): s. 1-9.

DIREK, Zeynep, Judith, Butler, “Toplumsal Cinsiyet ve Bedenin Maddeleşmesi”, *Cinsiyetli Olmak Sosyal Bilimlere Feminist Bakışlar*, der. Zeynep Direk 4. Bs., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul: (2014):s. 67-85.

DOĞAN, Recep, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alma”, *TBB Dergisi*, 2019 (142), s. 93-132.

DUMAN, Ayşe, “Kızlık Zarı Hakkında Ne Bilmeliyim”, *Elif Elif Dergisi*, Evliliğe Hazırlık Özel Sayısı, (23), Tahlil Basım Yayın Eğitim Hizmetleri, İstanbul: (2013): s.143-147.

DUYSAK, Merve, “Hekimin Tıbbi Uygulama Hatalarından Doğan Cezai Sorumluluğu” *Hukuk Gündem*, (Ankara: 2009) S.12, s. 25-38.

ELVEREN, Muhammer, “Bakire çıkmadı nikah iptal”, *Hürriyet*, <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/bakire-cikmadi-nikah-iptal-9056282>, [Erişim 11.11.2019].

HAKERI, Hakan, *Tıp Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 16. bsk., İstanbul: 2019.

HARARI, Yuval, Noah, *Hayvanlardan Tanrılara Sapiens İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi*, Kolektif Kitap, İstanbul: 2015.

HOBDAY, A.J., Haury, L., Dayton, P.K., “Function of the human hymen” *Medical Hypotheses*, 49(2), USA: (1997): s. 171-173.

HUMANRIGHTSWATCH, *Women's Rights Project “A Matter of Power State Control Of Women's Virginity In Turkey*, 6 (7), USA: 1994.

İLKKARACAN, Pınar, *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, 6. bs., İletişim Yayınları, İstanbul: 2018.

İMAM TABERANİ, *El-Mu'cemu's-Sağır*, Çev. İshak Doğan, Hüner Yayınevi, Konya: 2019.

İPEKÇİOĞLU, Pervin, Aksoy, “Vücuttan Örnek Alma İşleminin Hukuki Niteliği ve Anayasaya Uygunluğu ve Vücuttan Örnek Alma, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 2013, C.19, S. 2.

İSTANBULBAROSU, **KADIN HAKLARI UYGULAMA MERKEZİ**, *Kadına Yönelik Cinsel Şiddete Karşılaştırmalı Hukukun Yaklaşımı*, İstanbul: 2002.

KAHYAOĞLU, Hatice, Küçükkaya, Burcu, “Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Himen Muayenesi ve Himenoplastiye Karşı Bakış Açılarının İncelenmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9 (2), İzmir:(2016): s.52-60.

KOCATEPE, Kağan, “Kızlık Zarı (Hymen)” <https://www.jinekoloji.net/kizlik-zari-hymen-yapisi-tamiri>, [Erişim 21.09.2019]

KOTTAK, Conrad Phillip, *Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış*, Çev. Serpil N. Altuntek, Ütopya Yayınevi, Ankara: 2008.

KÖK, Ahmet Nezh, İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi'nin Uygulanmasında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, S. 1, Ankara: (2018): s.147-162.

MCCLINTOCK, Anne, "Family Feuds: Gender, Nationalism and the Family", *Feminist Review*,(44), USA: (1993): s. 61-80.

MILLİYET, "Bekaret ne kadar önemli?", <http://www.milliyet.com.tr/gundem/bekaret-ne-kadar-onemli-1835115>, 11.02.2014, [Erişim 21.09.2019].

MOROĞLU, Nazan, *Kadının İnsan Haklarına Yönelik Uluslararası Sözleşmeler, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri*, İstanbul: (2013): s. 27-39.

ÖĞÜNÇ, Pınar, "Bekaret tabusuna yapay kızlık zarı", 2010, <https://t24.com.tr/haber/bekaret-tabusuna-yapay-kizlik-zari,111068>, [Erişim 06.10.2019].

PETEK, Hasan, Güzelleştirme Amaçlı Estetik Ameliyatlardan Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8 (1), İzmir: (2006): s.177-239.

PRAKASH, Vishwa, "Hymenoplasty", *Indian J. Surg*, (71), India: (2009): s. 221–223.

RIANE, Eisler, *Kadeh ve Kılıç: Geçmişimiz, Geleceğimiz*, 1. bs., Maya Kitap, İstanbul: 2015.

ROSE, Jacqueline, *Görme ve Cinsellik*, (Çev. Ayşe Deniz T.), Metis Yayınları, İstanbul: 2010.

Sondakika.com, "Bakire Çıkmayan Müslüman Gelinin Nikahı Geçersiz", <https://www.sondakika.com/haber/haber-bakire-cikmayan-musulman-gelinin-nik-hi-gecersiz/> Erişim Tarihi: 27.01:2020.

ŞEREF, Gülseren, "Psikiyatri Ve Cerrahi, Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisi" *İzmir Devlet Hastanesi Tıp Dergisi*, (32), İzmir: (1994): s.422-428.

ŞİMŞEK, Hatice, "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi: Türkiye Örneği", *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 25 (2), İzmir: (2011):s. 119-126.

TBMM TUTANAKLARI, Adalet Komisyonu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Görüşmeleri, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.mv_goruntule?pTutanakId=13987, [Erişim 01.11.2019].

TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

TEVRAT, Bölüm 19/ Yaratılış

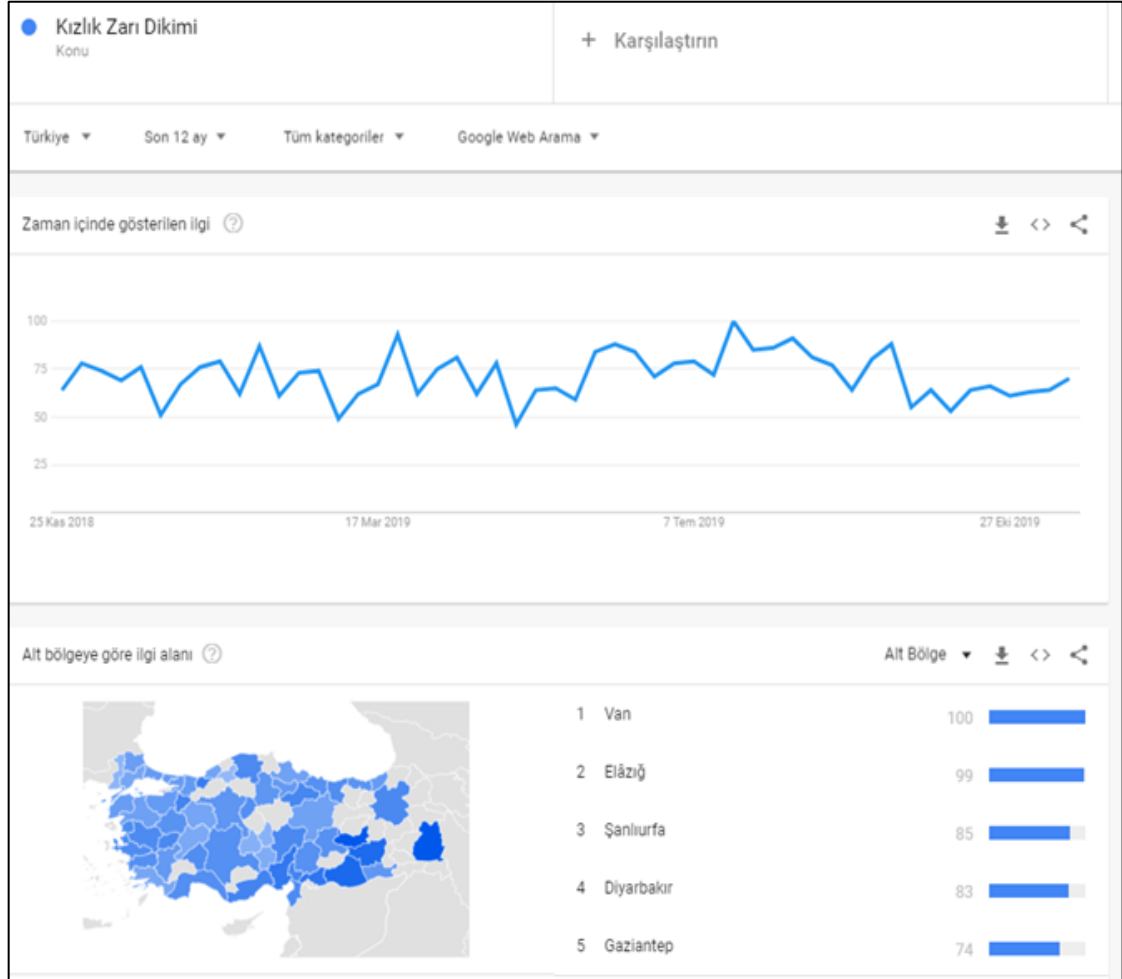
TTB, *Türk Tabipleri Birliği Etik Kurul Görüşleri*, edt. Berna Arda, Ankara:2001.

VALENTI, Jessica, *Purity Myth: How America's Obsession with Virginity Is Hurting YoungWomen*, Berkeley CA, Seal Press, USA: 2009.

YAZIR, Elmalılı Muhammed Hamdi, *Kur'an-ı Kerim Renkli Kelime Meali ve Muhtasar Tefsiri*, Çelik Yayınevi, İstanbul: 2018.

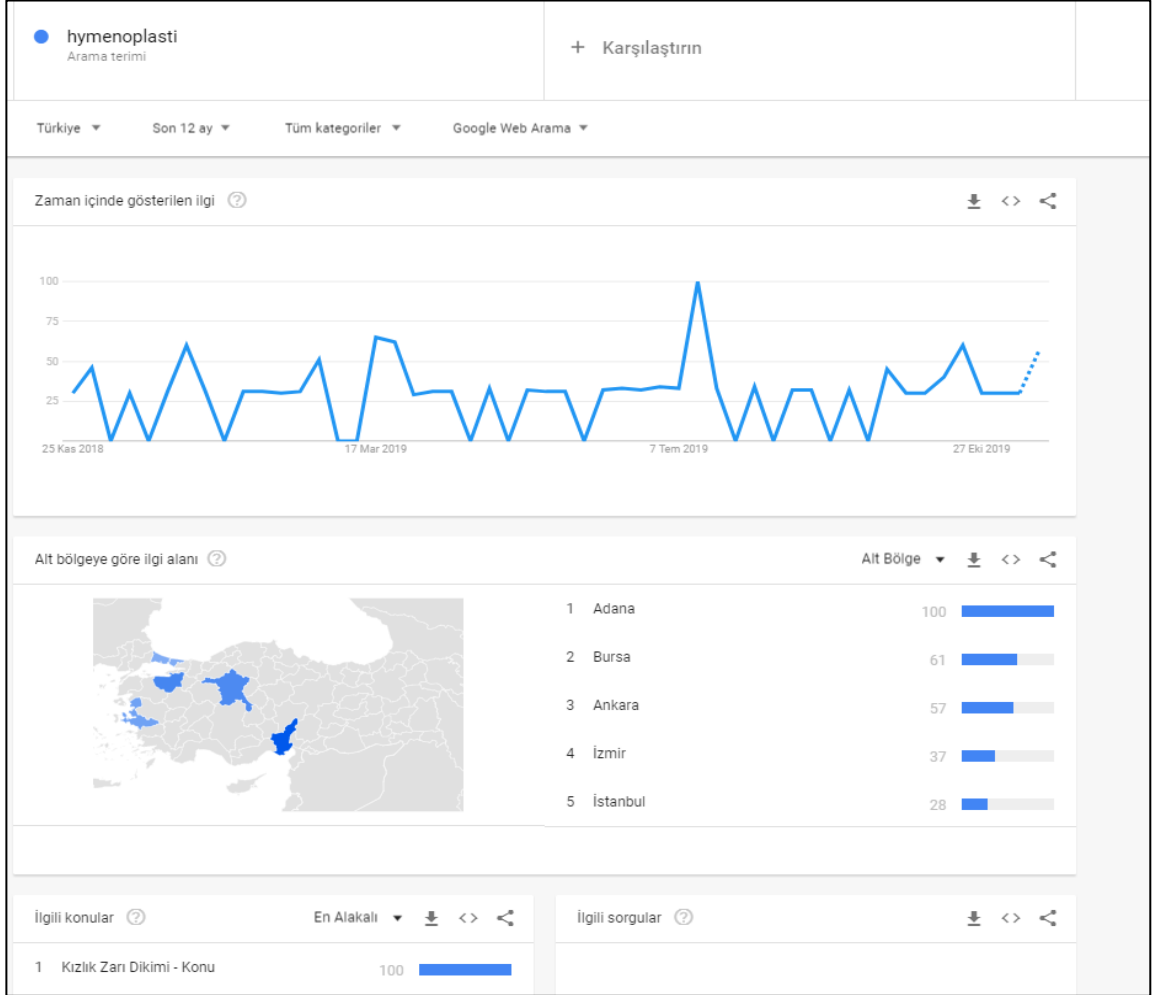
Ekler

Ek 1: Google Trends İstatistik Adresi Üzerinden Türkiye Genelinde Kızlık Zarı Dikimi Konulu Aramalarının İllere Göre Dağılımı.

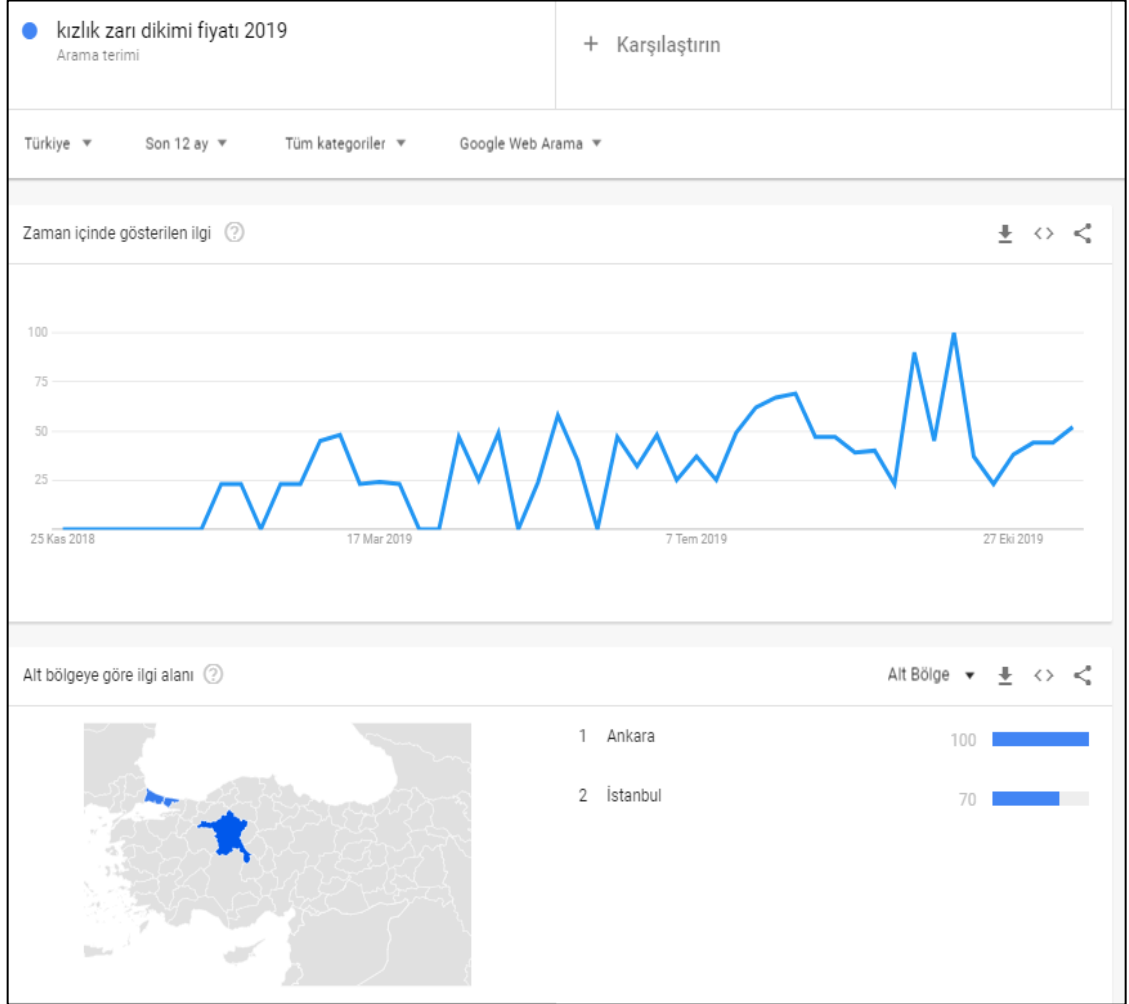
Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?geo=TR&q=k%C4%B1zlık%20zar%C4%B1%20dikimi%20fiyatlar%C4%B1%202018> , [Erişim 21.11.2019].

EK 2: Google Trends İstatistik Adresi Üzerinden Türkiye Geneline Hymenoplasi Konulu Aramaların İllere Göre İstatistiksel Dağılımı.

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?geo=TR&q=hymenoplasti> , Son [Erişim 21.11.2019].

EK 3: Google Trends İstatistik Adresi Üzerinden Türkiye Genelinde Kızlık Zarı Dikimi Fiyatları Aramalarının İllere Göre Dağılımı.

Kaynak:<https://trends.google.com.tr/trends/explore?geo=TR&q=k%C4%B1zlık%20zar%C4%B1%20dikimi%20fiyat%C4%B1%202019>[Erişim 25.11.2019].

Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Ayşegül Ekinci

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri: 05.12.1979, Malatya

Elektronik Posta: avukataysegulekinci@hotmail.com

EĞİTİM

Kurum	Mezuniyet Yılı
Medeniyet Üniversitesi Tıp Hukuku Yüksek lisans	2020
Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2014
Preston Üniversitesi (USA) İşletme Lisans	2009
Mersin Üniversitesi Turizm Seyahat İşletmeciliği	2005

İŞ TECRÜBESİ

2002-2012 yılları arasında Antalya ve İstanbul'da 5 Yıldızlı Otellerde Halkla İlişkiler Müdürlüğü yaptım.

2015 yılından beri serbest avukat ve uzman arabulucu olarak çalışıyorum.

YABANCI DİLLER

İngilizce: upper intermediate

HOBİLER

Spor, sinema, kitap, seyahat, hayvan dostu sosyal sorumluluk projelerinde görev almak.